

Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta financii a účetnictva
Katedra bankovníctva a poist'ovnictva
Študijný obor: finance

Nelegálna činnosť v bankovej sfére

Autor bakalárskej práce: Vanda Barátová

Vedúci bakalárskej práce: doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2017

Čestné prehlásenie:

Prehlasujem, že bakalársku prácu na tému Nelegálna činnosť v bankovej sfére som vypracovala samostatne a všetkú použitú literatúru a ďalšie pramene som riadne označila a uviedla v priloženom zozname.

V Prahe dňa 21.5.2017

.....

Vanda Barátová

PodĎakovanie:

Touto cestou chcem poďakovať doc. RNDr. Jarmile Radovej, Ph.D. za odborné rady a pripomienky.

Anotácia:

Bakalárska práca sa venuje problematike nelegálnej činnosti v bankovom sektore, konkrétne vybranému problému legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Prvá časť sa venuje teoretickému vymedzeniu trestného činu a súčasnej situácie bankového odvetvia. Ďalej sa práca zameriava na medzinárodné pramene právnej úpravy a rôzne formy aplikácie rizikovo orientovaného prístupu v judikatúrach a praxi jednotlivých vybraných zemí.

Kľúčové slová: legalizácia výnosov z trestnej činnosti, pranie špinavých peňazí rizikovo orientovaný prístup, AML smernice, legislatíva

Annotation:

Bachelor's thesis is devoted to the problem of illegal activity in the banking sector, specifically to the chosen issue of money laundering. First part is dedicated to the theoretical assignation of the phenomenon of money laundering and the actual situation and trends in banking. The other parts are focused on international law fundamentals and different forms of application of risk-based approach throughout the individual chosen countries.

Key words: money laundering, risk-based approach, AML directive, legislation

Obsah

Úvod	6
1 Bankovníctvo dnes	7
2 Legalizácia príjmov z trestnej činnosti	11
2.1 Mechanika procesu	16
3 Medzinárodné pramene právnej úpravy	25
3.1 Dohovor OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami z 20. decembra 1988	25
3.2 Zásady Bazilejského výboru o ochrane bankového systému pred jeho zneužitím pre pranie špinavých peňazí	26
3.3 Dohovor o praní, vyhľadávaní, zadržovaní a konfiškácii výnosov zločinu	27
3.4 Doporučenia Finančného akčného výboru proti praniu peňazí	28
3.5 Smernica Európskeho parlamentu a rady (EU) 2015/849	30
4 Analýza aplikácie rizikovo orientovaného prístupu vo vybraných	34
4.1 Austrália	34
4.2 Nemecká spolková republika	38
4.3 Singapur	41
4.4 Evaluácia	43
Záver	44
Zoznam použitej literatúry	45

Úvod

Odvetvie bankovníctva kvôli svojim špecifickým charakteristikám musí i naďalej čeliť problému negálnej činnosti a samotným finančným inštitúciám sa pripisuje úloha kľúčových hráčov v boji proti finančnému zločinu. Jednotná definícia daného pojmu neexistuje no najčastejšie sa medzi ne zahrňuje okrem jednoznačne kriminálnych praktík ako sprenevery, lúpeže a krádeže taktiež podvody, korupciu a celú radu ďalších foriem nelegálnych finančných aktivít, ako je insider trading alebo pranie špinavých peňazí.¹

Bakalárska práca sa vzhľadom na obmedzený rozsah zameriava výhradne na vybraný veľmi aktuálny problém legalizácie príjmov z trestnej činnosti, najmä kvôli jeho medzinárodnému rozsahu a dopadu i napriek celospoločenským snahám stále viditeľným stúpajúcim tendenciám.

Uvodné časti sa venujú vymedzeniu aktuálnej situácie v bankovom odvetví v meniacich sa podmienkach, ktoré podmieňujú vznik nových štrukturálnych trendov v sektore a vedú k jeho zmenám. Následne práca prechádza na teoretické vymedzenie samotného trestného činu prania špinavých peňazí a charakteristiky znakov jednotlivých fáz procesu.

Druhá časť práce je venovaná rozboru základných prameňov medzinárodnej zákonnej úpravy, nakoľko medzinárodná spolupráca je základným strategickým bodom boja proti finančnému zločinu a aktuálnej problematike implementácie novej Smernice Európskeho parlamentu a rady (EU) 2015/849 s dátumom konečnej transpozície do národných právnych systémov stanoveným na rok 2017.

Záverečná analytická časť práce je zameraná analýzu troch rôznych prístupov vybraných krajín v implementácii rizikovo orientovaného prístupu do národných legislatív, ich aplikácii v praxi proti fenoménu prania špinavých peňazí a uvedenia dohľadovej agentúry do procesu.

Samotná práca je systematicky rozdelená do naväzujúcich kapitol aby poskytovala ucelenú predstavu o probléme.

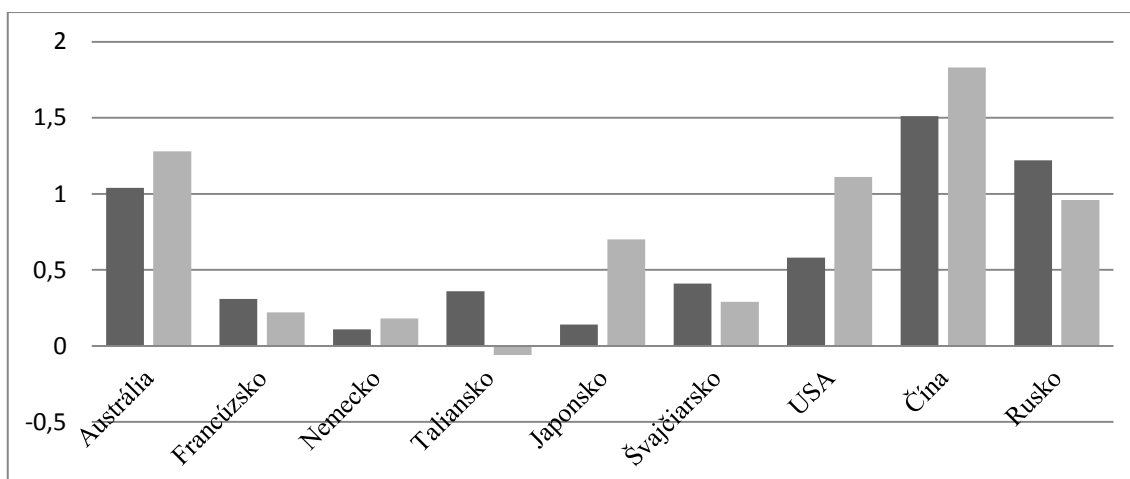
¹ VESELÁ, Jitka. 2007. Investování na kapitálových trzích. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007. 704 s. ISBN 978-80- 7357-297-6, str. 30-33.

1 Bankovníctvo dnes

Stúpajúca globálna integrácia ekonomík, prepojenosť medzinárodných štruktúr a búranie bariér pre voľný pohyb kapitálu spolu menia usporiadanie ekonomických systémov. Súčasne s dnešnou geopolitickou situáciou tak vytvárajú nové podmienky pre ich rozvoj a predefinovávajú podobu finančných odvetví, tak ako sme ich doteraz poznali.

Bankovníctvo, hrajúce centrálnu rolu v usporiadaní finančného sektoru, musí čeliť výrazným zmenám v novo meniacom sa prostredí. A to i napriek tomu, že odvetvie sa stále snaží o obnovu finančného zdravia a stabilizáciu v posledných rokoch volatilných hospodárskych výsledkov v súvislosti s následkami finančnej krízy. Profitabilita niektorých európskych bánk bola v rokoch 2014 a 2015 dokonca nižšia ako priamo po kríze počínajúcej v roku 2007. Pričom práve toto obdobie neistoty je spájané so vznikom nových štrukturálnych trendov poháňajúcich mnohé z aspektov transformácie odvetvia.

Graf 1: Profitabilita hlavných bánk vyjadrená percentuálne k pomeru celkových aktív za roky 2014 a 2015

Zdroj: BIS: 85th Annual Report 2014/15, vlastná úprava

Vlády ako aj široká verejnosť sa stali menej tolerantnou voči výskytu zlyhaní, ktorým bolo možné zo strany finančných inštitúcií predísť, čo vyúsťuje v stále pokračujúcom prehľbovaní regulačných požiadaviek voči bankám. Vzhľadom na udalosti z 11.

septembra 2001 sa dohľad sprísnil a zahŕňa aj orientáciu na neetické alebo nezákonné správanie finančných inštitúcií. Banky sú vnímané ako kľúčový hráči v sprostredkovaní platobných služieb ako i prístupe k citlivým užívateľským dátam, čo ich stavia do pozície, kde by mali plniť funkciu prevencie finančného zločinu. Trend zvýšenej regulácie odvetvia sa stále viac prehĺbuje pričom zákony a nariadenia sú prijímané s medzinárodnou platnosťou častokrát i s retroaktívnym účinkom a predstavujú pre odvetvie obrovské náklady.²

Pod vplyvom stále rastúcej konkurencie zo strany vzniku nových informačných technológií a pôsobenia nových foriem biznis modelov stúpajú aj očakávania klientov voči bankám. Rapídny nárast fin-tech inovácií ovplyvňuje najmä oblasť predaja či distribúcie a postupne vedie k úplnej reštrukturalizácii tzv. zákazníckej skúsenosti. Vplyv technológie sa ale neodráža len v chovaní a prístupe k zákazníkovi ale umožňuje banke využívať pokročilé analýzy užívateľských informácií (Big Data) o svojich klientoch ako napríklad ich platobné návyky, údaje prehliadania, či údaje zverejnené na sociálnych médiách. Svetové ekonomické fórum odhaduje, že do roku 2017 bude 80% finančných inštitúcií poskytovať služby zahŕňajúce využitie tzv. Distributed Ledger Technology (DLT) tvoriacu platformu pre použitie kryptomien ako napríklad Blockchain.³ Konkurenčný boj sa i naďalej bude sústreďovať najmä na oblasť pre banky najziskovejšiu- klientske aktivity.

Systémy pre kontrolu a riadenie rizík sú nútené vyrovnať sa s úplne novým typom hrozieb, ktoré sú čoraz komplexnejšie a sofistikovanejšie a preto si vyžadujú čoraz väčšie znalosti, nároky na aplikované techniky a reporting. Po popredia sa čoraz viac dostávajú riziká nefinančnej povahy avšak komisia IOSCO označila kybernetický útok za narastajúcu hrozbu pre finančný sektor ako následok kolaterálnej transformácie a prepojenosti⁴ a stáva sa strategickou prioritou číslo jedna. Ďalšou prekážkou, ktorej

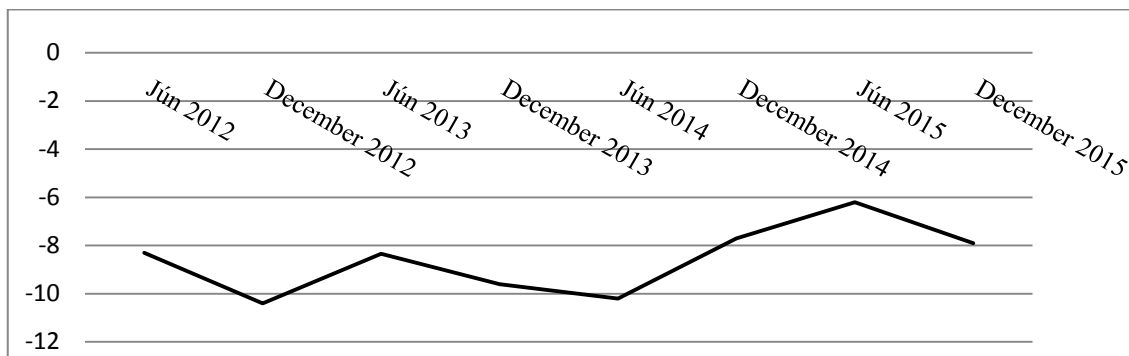
2 McKinsey: Featured insights [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.mckinsey.com/featured-insights>

3 PwC: The future shape of banking 2016 [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/jg/en/publications/the-future-shape-of-banking-in-europe-july-2016>.

4 BIS: Consultative report: Guidance on cyber resilience for financial market infrastructures [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.bis.org/cpmi/publ/d138.pdf>

musia finančné inštitúcie čeliť je pretrvávajúca nedôvera v samotné banky. Nedávna finančná kríza a následný skepticizmus prispeli k poklesu v korporátnych úveroch poskytovaných bankami, čo je viditeľné na akciových trhoch.⁵

Graf 2: Ekonomická výkonnosť európskych systematicky významných bánk podľa RoE vyjadrená v percentách

Zdroj: PwC analysis ,vlastná úprava

Napriek tomu, že fundamentálne základy finančných zločinov zostávajú rovnaké ako v minulosti, nové technologické vymoženosti a globalizácia sa stali benefitom i pre ilegálnu sféru obchodov, ktorá sa novým podmienkam dokáže častokrát prispôbovať rýchlejšie ako zákonné authority a dohľadové orgány. Kriminálne organizácie využívajú rýchlo meniace sa prostredie vo svoj prospech a preto súčasný problém nelegálnych činností v bankovom sektore ekonomík je vo svojom charaktere medzinárodný. V dnešnom svete im ich integrácia na medzinárodnej úrovni poskytuje možnosť rýchlo a jednoducho presúvať peňažné prostriedky naprieč rôznymi krajinami a aj preto sú to práve banky, ktoré zohrávajú významnú rolu v disponovaní s nezákonnými ziskami. Z pohľadu finančného zločinu hlavná činnosť bánk- poskytovanie úverov a oprávnenie prijímať vklady od klientov ustupuje do úzadia. V popredí naopak figuruje sprostredkovávanie platobných služieb. Hlavnou úlohou sa preto stáva pomocou medzinárodnej spolupráce na rôznych stupňoch pomáhať pri prevencii, odhaľovaní a stopovaní nelegálnych aktivít a vyvarovať sa tak ďalekosiahlym následkom a zamedziť aby výnosy generované z týchto činností brzdili konanie a činnosť vlád, stabilitu, dôveryhodnosť a ekonomický rozvoj spoločnosti. Kvôli obmedzenému rozsahu práce

⁵ BIS: Old and new risks in the financial landscape, 2015. 85th Annual Report, 2014/15 [online]. [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/arpdf/ar2015e6.htm>

som sa rozhodla zamerať len na vybraný problém prania špinavých peňazí pričom zatiaľ najlepší existujúci odhad vykonaný agentúrou UNODC o rozsahu predpokladá objem ilegálnych peňažných tokov na 2,7% celosvetového globálneho HDP.⁶ Avšak aj napriek všetkým snahám je však momentálne len menej ako 1% celkových finančných prostriedkov získaných prostredníctvom nelegálnych aktivít zadržaných alebo zmrazených na účtoch.⁷

⁶ UNODC: Illicit money: how much is out there? [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: http://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2011/October/illicit-money_-how-much-is-out-there.html

⁷ REUTER, Peter a Edwin M. TRUMAN, 2004. Chasing dirty money: the fight against money laundering. Washington: Institute for International Economics. ISBN 0-88132-370-5.

2 Legalizácia príjmov z trestnej činnosti

Legalizáciu príjmov z trestnej činnosti môžeme chápať ako proces premeny výnosov generovaných z trestnej činnosti na legálne majetkové hodnoty s využitím legálneho finančného systému.⁸ Problematika predstavuje hrozbu s medzinárodným dosahom, či už pre stabilitu národných a nadnárodných finančných sektorov alebo spoločnosť samotnú. V snahe utajenia akéhokoľvek spojenia výnosov s ich pôvodom dochádza k využitiu zložitých techník, zneužívaniu finančného trhu, nelegálnych transferových kanálov a neprehľadných finančných transakcií. Najmä v Európe kde historický základ každého finančného systému je tvorený bankami stávajú sa práve ony hlavnými hráčmi v boji proti neoprávnenej legalizácii výnosov, či už z pohľadu prevencie, odhaľovania alebo eliminácie. V poslednom desaťročí, po útoku na svetové finančné centrum sa do pozornosti čoraz viac dostáva spojenie s financovaním terorizmu.

V predpise unijného práva Viedenskej zmluvy OSN z dňa 20. decembra 1998 čl. 3 odst. 2 písm. b nájdeme legálnu definíciu činnosti ako:

- i. Premena ale prevod majetku, pokiaľ je známe, že tento majetok bol získaný v dôsledku akéhokoľvek trestného činu alebo trestných činov, označené ako také v súlade s pododstavcom (a) tohto odstavca, prípadne v dôsledku účasti na trestnom čine alebo trestných činoch za účelom ukrytia alebo utajenia nedovoleného zdroja príjmu, alebo za účelom poskytnutia pomoci ktorejkoľvek osobe zúčastnenej na spáchaní trestného činu alebo trestných činov, aby sa mohla vyhnúť zodpovednosti za svoje činy.
- ii. Ukrytie alebo zatajovanie podstaty, zdroja, miesta, kde sa nachádza, spôsobu šírenia, prevozu, práv k majetku, vrátane práva vlastníckeho, pokiaľ je známe, že tento majetok bol získaný v dôsledku trestného činu alebo trestných činov, a

⁸ ŠUGÁR, Ján. *Odčerpávaní výnosů z trestné činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2009. ISBN 978-80-86960-52-4.

ktoré ako také boli stanovené v súlade s pododstavcom (a) tohto odstavca, prípadne v dôsledku účasti na takom trestnom čine alebo trestných činoch.⁹

Univerzálna definícia pojmu vzhľadom na právne rozdiely v jurisdikciách jednotlivých krajín neexistuje, no ktorúkoľvek použijeme, prvotný cieľ zostáva rovnaký- redukovať alebo eliminovať riziko zadržania a straty finančných výnosov získaných z trestnej činnosti aby mohli byť v plnej výške navrátené kriminálnej skupine alebo jednotlivcovi k užívaniu. Primárnym cieľom legalizácie výnosov je teda zatajenie pôvodu príjmu (majetku) pochádzajúceho z páchanej trestnej činnosti vrátane jeho premeny a očistenia na legálne majetkové hodnoty prostredníctvom legálneho finančného systému a následného využitia uvedeného majetku, resp. príjmu spôsobom, ktorý je charakteristický pre legitímne zdokladovateľný pôvod majetku.¹⁰

Legalizácia výnosov z trestnej činnosti alebo pranie špinavých peňazí sa dotýka okruhu základných slobôd vnútorných ako aj medzinárodných trhov ale predovšetkým najmä voľného pohybu kapitálu a platieb.¹¹ Významnú úlohu v boji proti neoprávnenej legalizácii výnosov zohráva hlavne vývoj v oblasti trestne-právnej spolupráce a vymedzenie základov jednotného prístupu naprieč dohľadovými agentúrami rôznych štátov. Práve ten sa stal základom pre stanovanie minimálnych štandardov v zákonnej oblasti, sankcii, a pri klasifikácii trestného činu.

Banky zabezpečujúce veľkú väčšinu cirkulácie peňažných prostriedkov na národnej i medzinárodnej úrovni sú jednou z najbežnejších ciest zneužívanou k legalizácii nelegálne získaných výnosov. Zložitosť odhalenia zločinu dohľadovými agentúrami a pravdepodobnosť jeho rozlíšenia od bežných bankových transakcií je podmienená pôsobnosťou viacerých faktorov a to napr.: nárast objemu transakcií medzi lokálnymi

⁹ Úmluva OSN proti nedvolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami ze dne 20. prosince 1988.

¹⁰ JELÍNEK, Jiří, ed. Organizovaný zločin: (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty) : sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-068-0.

¹¹ VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7. str.7

bankami a zahraničím, sila záväzoku konkrétnej banky k bankovému tajomstvu, technologický pokrok a s ním spojený vznik nových metód prania špinavých peňazí prostredníctvom internetu alebo využitia on-line mobilných aplikácií.

Zamedzenie ďalšiemu šíreniu tohto trestného činu je dôležité najmä pretože má širokú škálu negatívnych vplyvov na ekonomiku, politickú ale aj spoločenskú štruktúru krajín. Medzi hlavné dopady vo finančnej sfére, na mikroekonomickej a makroekonomickej úrovni radíme¹²:

1) Podpora ďalšieho rozvoja kriminálnych skupín.

Reinvestícia už očistených ziskov generovaných z nelegálnych zdrojov v konečnom dôsledku posilňuje vplyv a postavenie páchatel'ov v spoločnosti, čo umožňuje skupine alebo jednotlivcovi v trestnej činnosti naďalej pokračovať a prípadne financovať ďalšie kriminálne aktivity. V tejto súvislosti možno konštatovať, že hrozby organizovaného zločinu, podľa názorov odbornej verejnosti, nevykazujú klesajúcu tendenciu, ale práve naopak organizovaný zločin čoraz aktívnejšie preniká do legálnych štruktúr, verejnej správy a vysokej politiky.¹³

2) Nižšie príjmy štátu z daní.

Znižuje sa daňová základňa a tým pádom i daňový výnos štátu, i keď presné číslo je ťažké stanoviť. Samotný páchatelia sa skrývajú s využitím tzv. daňových clon.

3) Negatívne ovplyvňovanie ekonomických veličín.

Pôsobenie nelegálne získaných výnosov v ekonomike štátu negatívne ovplyvňuje ekonomické ukazatele a veličny ako napr. výška úrokových sadzieb či menové kurzy vďaka neprirodzeným a často sa meniacim dopytom po danej mene v spojení s transferom veľkého objemu nelegálnych výnosov.

4) Neprimerané zmeny cien.

V súvislosti s investíciami špinavých peňazí je umelo vytváraný fiktívny dopyt po tovaroch a službách, čo narúša prirodzený tržný cenotvorný systém. Môže dochádzať k neprirodzenému navyšovaniu cien nehnuteľností alebo zvýšeniu inflácie. Podniky

¹² VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praniu peňazí v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7. str.7

¹³ SMOLÍK, Josef, ŠMID, Tomáš, VAŘURA, Vladimír. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s.2004.

operujúce s nelegálne získanými výnosmi disponujú konkurenčnou výhodou, keďže sú schopné poskytovať tovary a služby za ceny nižšie ako je priemerná cena na trhu, často stanovujú svoje ceny pod úrovňou výrobných nákladov. Situácia môže viesť k efektu vytesňovania legitímne operujúcich spoločností kriminálnymi preč zo súkromného sektoru. Časté je narušanie pravidiel hospodárskej súťaže, kedy je kriminálna organizácia schopná vďaka integrácii ilegálne získaných výnosov s nelegálnymi ponúknuť nižšie ceny ako je tržný priemer a konkurencia.

4) Ohrozenie stability finančného systému

Páchateľ sa pri manipulácii s výnosmi riadi najnižším rizikom odhalenia a nie tržnými faktormi, preto naruša tržne vytvorenú rovnováhu finančného sektoru a môže dochádzať k mislokácii kapitálu. Reinvestície sa neriadia najvyšším výnosom častokrát sa jedná o strelné investície, ktoré nepodporujú ekonomický rast.¹⁴ Vďaka nelegálne získaným výnosom sú páchatelia často schopní uzatvárať výsadné monopolné pozície a uplatňovať vyššiu moc v politickej sfére.

Do polovice osemdesiatych rokov 20. storočia sa dôraz v boji proti kriminálnym organizáciám v tomto smere kládol na narušenie obchodných kanálov, zadržanie tovarov a snahy o postih páchatel'ov alebo organizátorov. Od vtedy sa pri boji zaujal nový prístup tzv. "follow money" a cieľom sa stáva postih nelegálnych výnosov. Logika postupu spočíva v narušení a znemožnení hlavného cieľu organizovaného zločinu-generovať finančný zisk. Právne zadržanie takto vytvorených výnosov pôsobí na obmedzenie ďalšej iniciatívy vzniku alebo pokračovania v nelegálnej činnosti pretože jej hlavný cieľ bol narušený. Pre páchatel'a je nevyhnutné: 1. zmazať spojenie medzi podkladovým zločinom a peňažným výnosom, 2. zmazať spojenie medzi peniazmi a ich novým vlastníkom, 3. zamedziť nožnej konfiškácii peňazí.

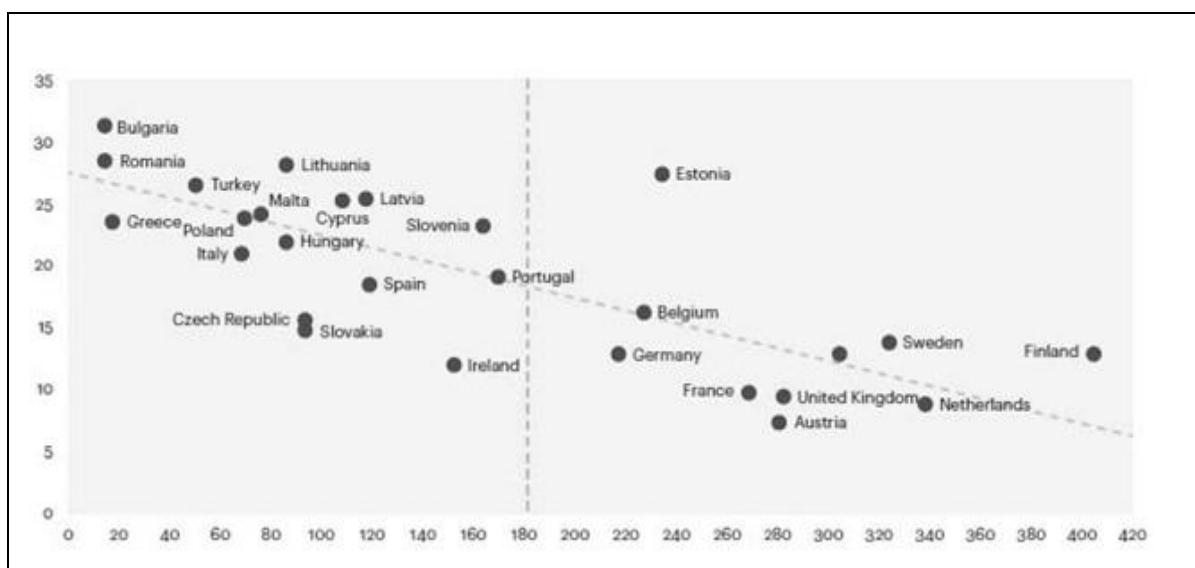
Za hlavný zdroj špinavých peňazí získaných trestnou činnosťou sa považuje šedá ekonomika, taxtívne sú to činnosti ako napr. nedovolený obchod so zbraňami, strelivom, výbušnínami, rádioaktívnym materiálom, obchod s drogami, nedovolený obchod s ľudskými orgánmi, pašeráctvo, podvody spojené s nepravdivou fakturáciou tovarov a služieb, skresľovanie účtovníctva hlavne v spojitosti s daňovými únikmi,

¹⁴ EMERALDINSIGHT: *The impact of money laundering on economic and financial stability and on political development in developing countries* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/13685201211266024#>

hospodárska kriminalita, korupcia atď.

Rozvojové krajiny, ktorých ekonomiky sú často definované ako neformálne a kde veľká časť finančného systému danej krajiny je spájaná s hotovostne-komoditnou povahou stávajú čoraz významnejším zdrojom ilegálnych tokov.¹⁵ Väčšina obyvateľov využíva decentralizované finančné systémy, ktoré umožňujú vykonávať platobné transakcie bez akýchkoľvek elektronických záznamov a teda bez zanechania akýchkoľvek stôp. Hotovostné podoby platieb sú najbežnejšie využívanými a štandardy uplatňované sú v protiklade s tými ktoré zdôrazňujú potrebu transparentnosti a kontroly platieb.¹⁶ Tieto všetky faktory tvoria podmienky, kvôli ktorým sa takéto krajiny stávajú čoraz vyhľadávanejšími zo strany páchatel'ov finančných zločinov, dokonca existuje negatívna korelácia medzi veľkosťou sivej ekonomiky danej krajiny a využívaním systémov elektronických platieb.

Graf 3: Krajiny s vyšším podielom elektronických platieb majú menší podiel sivej ekonomiky- korelácia -0,74

Zdroj: Svetová Banka

¹⁵ GIABA, *Inter-Governmental Action Group Against Money Laundering In West Africa: 2012 Annual Report* [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: http://www.giaba.org/media/f/571_2012%20Annual%20Report%20English.pdf

¹⁶ THE WORLD BANK: *Chasing Shadows* [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://blogs.worldbank.org/governance/chasing-shadows-tax-strategies-tackle-shadow-economy>

2.1 Mechanika procesu

Potom ako jednotlivец alebo organizácia obdrží vysoký finančný obnos plynúci z nelegálnej činnosti čelí viacerým problémom. Hlavným problémom je premena veľkého množstva hotovostnej formy peňazí na inú, anonymnú a bezpečne transformovateľnú formu či už hotovostných prostriedkov, meny, alebo iných peňažných inštrumentov, avšak všetko sa musí udiť bez zanechania stôp vedúcich k odhaleniu identity samotných páchatel'ov alebo väzby výnosov na nelegálnu činnosť. Jedná sa o trojstupňový proces začínajúci kriminálnou aktivitou, z ktorej boli výnosy derivované a môžeme ho rozdeliť na nasledujúce fázy.¹⁷ Prvé štádium umiestnenia peňazí do bankového a finančného systému je obvykle nasledované fázou rozvrstvenia a integrácie. Nezanedbateľné je pritom posúdenie kritéria nákladov, viažúcich sa k procesu legalizácie. Série nákladov a poplatkov sa pohybujú obvykle okolo 10% objemu čiastky celkového výnosu. Nehľadiac na presnú následnosť, všetky používané schémy obsahujú spomínané kroky v určitej forme a podobe. Nelegálne výnosy môžu byť zmiešané s legálnymi ešte pred umiestnením do bankového sektoru alebo nelegálne výnosy doň nevstúpia vôbec- namiesto toho putujú do rozličných paralelných bankových systémov a neformálnych value transfer systémov tvoriacich časť šedej ekonomiky napr. "hundi," "fei ch 'ien," "chit system," "poei kuan" and alebo black market peso exchange.¹⁸ Častým javom je splynutie prvej a tretej fázy, alebo ich časový prekryv. Pre ďalšie pochopenie problematiky je preto nevyhnutné všetkým krokom porozumieť. Pokiaľ sa v spoločnosti objavujú nelegálne aktivity, budú existovať kriminálne výnosy a následne s tým spojený problém legalizácie.

1. fáza

Umiestnenie, v literatúre tiež označované pojmom namáčanie je obvykle prvým krokom pri neoprávnenej legalizácii výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Prvý stupeň procesu zahŕňa premenu peňazí získaných z kriminálnych aktivít do lepšie transportovateľnej, menej nápadnej formy a ich následné začlenenie do finančného systému ekonomiky. Jedná sa o najťažší a taktiež najľahšie odhaliteľný krok, práve preto že väčšina nelegálnych činností generuje profity v hotovostnej forme. Problém

¹⁷ DVORÁK, Petr. Bankovníci pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, s.241.

¹⁸ UN: Informal Money Transfer Systems: Opportunities and Challenges for Development Finance [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.un.org/esa/esa02dp26.pdf>
Zkopírovat do schránky

nastáva práve pri premene prostriedkov na bezhotovostnú podobu peňazí, nevyhnutnú pre ich ďalšie použitie. Vo vyspelých ekonomikách je realizácia obchodov veľkých rozmerov vykonávaných v hotovosti vždy označovaná za podozrivú a preto práve v tejto fázi sú kriminálnici najlepšie dosiahnuteľní. Možností ako umiestniť bankovky do bankového sektoru je mnoho. Samotná technika použitá pri každom konkrétnom prípade je určovaná rôznymi determinantmi zahŕňajúcimi sofistikovanosť organizácie, geografické podmienky, legislatívnou úpravou štátu a inými dostupnými možnosťami. Typicky sa organizácia zameriava na oblasti finančného systému kde sa javí byť najnižší stupeň kontroly. Páchatelia tiež využívajú svoje znalosti trhu a pokročilé analýzy ktorými vyhľadávajú jednotlivcov alebo rôzne spoločnosti s momentálnym nedostatkom hotovosti, čo ich robí výhodnými potenciálnymi obeťami. Ak na trhu operuje pobočka banky, ktorá je pod tlakom aby zvýšila hladinu vkladov, kriminálnici ju budú aktívne vyhľadávať. Ak na trhu operuje banka ktorá bojuje s problémom udržania stabilnej hladiny likvidity, stáva sa okamžite ich terčom. Rovnako to platí pre distribútorov, ktorý musia dosiahnuť predajný cieľ za účelom získania ďalších bonusov. Tieto všetky subjekty sú vyhľadávané najmä kvôli ich potenciálnej nižšej ostražitosťi voči klientom pri snahe získať peňažné prostriedky. V prvej fázi sú okrem bankových vkladov a prevodov najčastejšie využívanými: nákup investičných produktov, nákup jazdených áut, kasína, akvizícia akcií privátnych spoločností, nákup drahých kovov, nákup prémiových dlhopisov, nákup jacht, nákup rôznorodých poistných produktov atď.

2. fáza

Rozvrstvenie, v literatúre označované ako namydlenie, sa snaží o utajenie pôvodu finančných prostriedkov a ich maximálneho vzdialenia od zdroja potom ako boli prvotne vložené do bankového systému. Hlavným cieľom je zastrenie momentálnej pozície výnosov, ich originálneho pôvodu a zabíť ich akéhokoľvek spojenia s počiatočnou kriminálnou aktivitou. Proces spočíva vo vykonávaní série finančných transakcií, ktoré sa vo svojej zložitosti, frekvencii a objeme často podobajú bežným legítimným finančným aktivitám. Typicky fáza obsahuje bankové prevody a pohyby peňazí cez väčšie množstvá bankových účtov v pokuse zakryť akéhokoľvek preukázateľné spojenie peňazí s ich pôvodom, nákupy luxusného tovaru, výberi v hotovosti a následnými vkladmi u inej banky atď. Kľúč k úspešnému uskutočneniu druhej fázy teda spočíva v uistení sa že získané výnosy prejdú prostredníctvom viacnásobných neprehľadných bankových prevodov a platobných príkazov viacero národných hraníc,

či už vo fyzickej alebo elektronickej forme alebo pomocou využitia korporátnej štruktúry mnohých organizácií obsahujúcich samostatné pobočky vo viacerých krajinách. Finálny proces pritom väčšinou zahŕňa prechod minimálne dvomi až tromi rôznymi právnymi jurisdikciami pričom nelegálne výnosy môžu viackrát zmeniť svoju podobu z hotovostnej na bezhotovostnú alebo naopak a sú presúvané pomocou rôznych adresných alebo neadresných prevodov. Pohyb nie je viazaný len na finančné trhy, výnosy prechádzajú často cez akciové, komoditné alebo realitné trhy a ich rôzne kombinácie. Kriminálne organizácie využívajú služby agentov pracujúcich ako finanční brokeri alebo hraniční kontrolóri z radov organizácií samotných alebo častokrát volia viac sofistikovanú cestu- zamestnávajú odborníkov z radov zamestnancov bánk, dohľadových agentúr, advokátov, právnikov, akciových brokerov zlákaných vidinou ziskov. V rámci procesu však musia páchatelia čeliť rôznym stupňom zložitosti úkonov a veľkosti nákladov v závislosti na zvolenej metóde. Maľby a iné umelecké diela rovnako ako napríklad rôzne zberateľské predmety môžu byť legítimne obstarané privátne na aukciách, veľtrhoch, môžu sa vydávať sa darované alebo dedičstvo a práve takýto spôsob nákupu ku ktorému sa nemusia viazať záznamy sú vyhľadávanou možnosťou ako utajiť pôvod peňazí plynúcich z trestnej činnosti. Do viac rizikovej skupiny sa zaraďuje nákup alebo investícia do nehnuteľností, čo vyžaduje zapojenie právnicka, ktorí obvykle podliehajú rôznym povinnostiam nahlásiť podozrivé obchody v spojitosti z praním špinavých peňazí.

Často používanou metódou je nepochybne presun nelegálne získaných výnosov bezhotovostnými bankovými prevodmi cez off-shore bankové centrá so silnou pôsobnosťou bankového tajomstva. 10 krajín s najsilnejšie uplatňovaným bankovým tajomstvom sú: Švajčiarsko, Hong Kong, USA, Singapur, Kaymanské ostrovy, Luxembursko, Lebanon, Nemecko, Bahrin, Dubaj.¹⁹

Akonáhle sú peniaze následne preč z jurisdikcie krajiny so silnými bankovými zákonmi, stáva sa ich pôvod len veľmi ťažko vystopovateľným. Pozícia tzv. daňových rajov v spojitosti s praním špinavých peňazí je však diskutabilná. Žiadna s jurisdikcií off-shore centier viac nefiguruje na tzv. "čiernom liste" nekooperúcich krajín podľa skupiny FATF, naopak každá z nich je členom skupiny Egmont Group a každá

¹⁹ TAX JUSTICE NETWORK: *Financial Secrecy Index - 2015 Results* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.financialsecrecyindex.com/introduction/fsi-2015-results>

jurisdikcia obdržala "Qi" status od IRS indikujúci vysoký štandard anti-ML zákonov.²⁰ State of Department tvrdí: "*on-shore bankové centrá sú viac pravdepodobnejšie využívané k praniu špinavých peňazí ako off-shore centrá*".²¹ Nájde sa úzka skupina odborníkov, ktorá hovorí, že existencia takzvaných off-shore bankovních centier dokonca pomohla transformácii za iných okolností latentných ekonomík karibských národov ako napríklad Aruba, Holandské Antily a viedla k ich ekonomickému oživeniu, načo sa neodmysliteľne viazala propagácia turizmu. Jednalo sa tu teda o pozitívny multiplikačný efekt prítomnosti veľkého množstva peňazí pohybujúceho sa cez bankový a finančný systém ekonomiky. No negatíva s tým spojené ako korupcia, byrokracia vlády, nepriaznivé ekonomické dopady ďaleko prevážia pozitíva a off-shore bankové centrá zostávajú významnou hrozbou aj s pohľadu legalizácie výnosov z trestnej činnosti nakoľko z právneho pohľadu je úzka súvislosť medzi daňovými podvodmi a legalizáciou príjmov z trestnej činnosti.

Aktuálnym príkladom daného problému je dianie na nehnuteľnostných trhoch, kde príliv kriminálnych peňazí od investorov často ukrytých za fiktívne spoločnosti vedie k viditeľne prudkému nárastu cien. V roku 2017 sú za najvyhľadávanejšie k investíciám zahŕňaným ilegálne peniaze považované nehnuteľnosti v Anglicku, Kanade, USA a Austrálii.²² V Londýne, kde došlo k nárastu cien o 4,1% za posledný rok do marca 2017, je pritom viac ako tretina korporátnych nehnuteľností vlastnená prostredníctvom anonymných podnikov so sídlom daňových rajoch prostredníctvom fiktívne zakladaných spoločností.²³ Podľa FATF je viac ako 30% zo všetkých aktív v súvislosti z kriminálnou činnosťou uložených v nehnuteľnostiach.

²⁰ REUTER, Peter a Edwin M. TRUMAN, 2004. Chasing dirty money: the fight against money laundering. Washington: Institute for International Economics. ISBN 0-88132-370-5.

²¹ EDWARDS, Chris a Daniel J. MITCHEL. *Global Tax Revolution: The Rise of Tax Competition and the Battle to Defend it*. Washington, D.C.: Cato Institute, 2008. ISBN 978-1933995-18-2.

²² Transparency international: DOORS WIDE OPEN: CORRUPTION AND REAL ESTATE IN FOUR KEY MARKETS [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/doors_wide_open_corruption_and_real_estate_in_four_key_markets

²³ GOV.UK: *Official Statistics UK House Price Index summary: March 2017* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-house-price-index-summary-march-2017/uk-house-price-index-summary-march-2017>

Novým krokom v boji proti prísnemu uplatňovaniu zákonov bankového tajomstva a následného zprehľadnenia finančného systému je vytvorenie systému automatickej výmeny informácií (AOI) agentúrou OECD.²⁴ Celkovo 101 jurisdikcii súhlasilo so začiatkom automatickej výmeny údajov týkajúcich sa finančných účtov klientov, počínajúc septembrom roku 2017/2018.²⁵ Každá jurisdikcia bude automaticky zdieľať informácie o držiteľoch účtov, ktorý nie sú rezidenti v danej zemi s inými krajinami, pričom OECD priamo nešpecifikuje, ktoré osoby podliehajú reportingu, to je prenechané v právomoci samotných krajín. Medzi zdieľané informácie patria:

- 1) Meno, adresa, daňové identifikačné číslo, dátum a miesto narodenia držiteľa účtu
- 2) Číslo účtu
- 3) Názov a identifikačné číslo reportingovej inštitúcie
- 4) Hodnota prostriedkov na účte, hodnota prostriedkov na konci daného roku, či bol daný účet v priebehu roka uzavretý.²⁶

3. fáza

Zjednotenie, označované tiež ako žmýkanie. Podstatou záverečného štádia je späť zhromaždiť už očistené finančné prostriedky opäť dohromady u ich majiteľa a v súlade so zákonom ich investovať alebo inak užívať. Zahŕňa presun už "namydlených" výnosov do globálneho finančného sveta, kde sa miešajú s výnosmi alebo aktívami dosiahnutými na základe legítimných činností. Hlavným cieľom je však dosiahnuť to tak aby na seba pôvod výnosov nepriťahoval žiadnu pozornosť. Z dôvodu zabezpečenia legálnosti príjmov sa preto páchatelia snažia predovšetkým utajiť skutočný zdroj ich príjmov (majetku), taktiež enia podobu a formu príjmov pochádzajúcich z páchania trestnej činnosti, kryjú stopy a kontrolujú celý priebeh legalizácie príjmov z trestnej činnosti.²⁷ Častým spôsobom využitia výnosov sa stávajú nákupy luxusných automobilov, nehnuteľností, umenia, šperkov, vzácných kovov. Medzi štandardné

²⁴ OECD: *Automatic Exchange of Information* [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/tax/transparency/automaticexchangeofinformation.html>

²⁵ OECD: *AEOI: STATUS OF COMMITMENTS* [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/transparency/AEOI-commitments.pdf>

²⁶ OECD: *Automatic Exchange Portal* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/>

²⁷ STIERANKA, Jozef. Súčasné možnosti identifikovania príjmu (majetku) pochádzajúceho z trestnej činnosti v Slovenskej republike. V Sborník vstupných štúdií. Část I. Odhalování a identifikace výnosů z neznámých zdrojů a podezřelých obchodů. Praha: POLICE HISTORY, 2008, s. 74-75.

metódy integrácie profitov derivovaných z trestnej činnosti a ich opätovného navrátenia zločineckej skupine v bezhotovostnej forme patria schémy ako napríklad:

- Presun peňazí z shell banky vlastnenej kriminálnou organizáciou a účet založený pod iným menom v legítimnej banke
- Zakladanie anonymných spoločností v krajinách s garantovaným silným bankovým tajomstvom, čo im zabezpečí možnosť poskytnúť si späť pôžičku prostredníctvom legálnej transakcie.
- Zneužívanie obchodných účtov, ktorými presunú peniaze na účet makléra, ktorý následne vykonáva obchodné transakcie s legítimnými finančnými inštitúciami na svoj účet a meno
- Predaj aktív väčšinou privátnym spôsobom napríklad aukciou pričom výnosy smerujú priamo na bankový účet založený u legítimnej banky

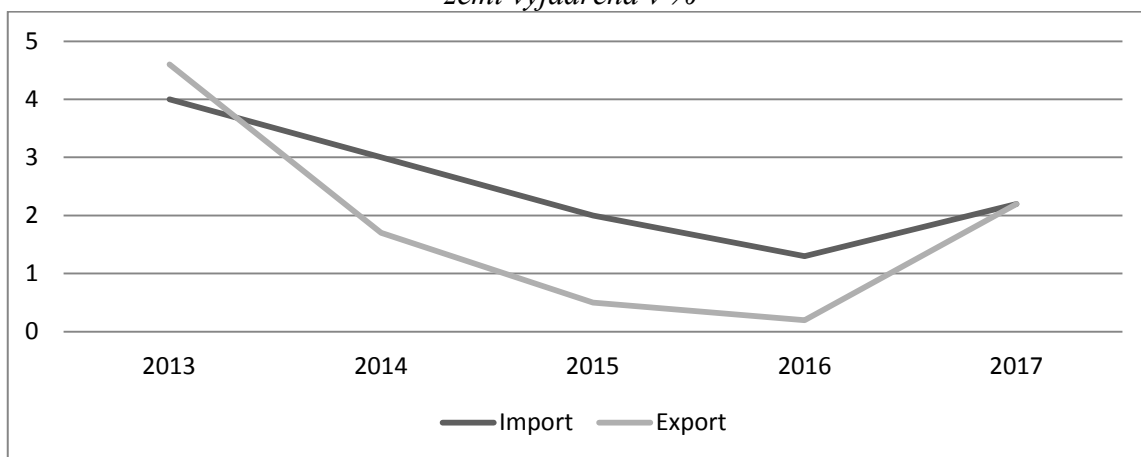
Samostatným odvetvím je metóda zneužívania medzinárodného tovarového obchodného systému. Pranie špinavých peňazí založené na využívaní obchodného systému je definované ako proces zakrývania výnosov z kriminálnej činnosti a presun danej hodnoty cez použitie obchodných transakcií v pokuse o legitimovanie ich nelegálneho pôvodu.²⁸ V praxi je toto dosiahnuté cez misinterpretáciu a skreslenie ceny, kvantity alebo kvality importovaného alebo exportovaného tovaru alebo služieb. Skresľovanie obchodných faktúr spočívajúce v nadhodnocovaní alebo podhodnocovaní cien tovaru a služieb umožňuje fiktívny presun výnosov z jednej krajiny do druhej. Faktúry sa následne využívajú ako doklad na deklaráciu nelegálne získaných profitov v bankových inštitúciách.²⁹ Systém sa stal ľahko zneužiteľným na presun peňazí a tovaru s minimálnym dohľadom vládnych agentúr keďže iba približne 5% zo všetkých importov a exportov prichádzajúcich do alebo opúšťajúcich jurisdikciu krajiny je

²⁸ OECD ilibrary: Financial Action Task Force: *TRADE BASED MONEY LAUNDERING* [online]. [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org/zdroje.vse.cz/docserver/download/2106031e.pdf?expires=1495474777&id=id&accname=oci d195691&checksum=DAD43A02F1633F6324F513C8766DFEC8>

²⁹ OECD ilibrary: Financial Action Task Force: *TRADE BASED MONEY LAUNDERING* [online]. [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org/zdroje.vse.cz/docserver/download/2106031e.pdf?expires=1495474777&id=id&accname=oci d195691&checksum=DAD43A02F1633F6324F513C8766DFEC8>

kontrolovaných. Čo je spôsobené najmä obrovským počtom transakcií. Nejedná sa však len o problém prania špinavých peňazí, obchodný trh sa stáva terčom pre daňové podvody a úniky alebo nelegálne toky kapitálu. V júli 2016 agentúra UNCTAD publikovala správu zameranú na manipuláciu s fakturovanými cenami primárnych komodít, ktorá potvrdzuje že krajiny môžu týmito praktikami staratiť až 67% hodnoty exportov. Jedná sa o prvú analýzu takeého zámeru ktorá zdôrazňuje, že medzi rokmi 2000 a 2014 podhodnotenie cien exportov zlata z Južnej Afriky zodpovedalo state v hodnote 78,2 biliónov dolárov, pričom straty najväčších obchodných partnerov sú (uvedené v amerických dolároch): India (40) Nemecko (18,4) , Taliansko(15,5) , Anglické kráľovstvo (13,7).³⁰

Graf č.4: Medzinročná percentuálna zmena objemu tovarového obchodu rozvojových zemí vyjadrená v %

Zdroj: Databáza World Trade Organization, vlastná úprava

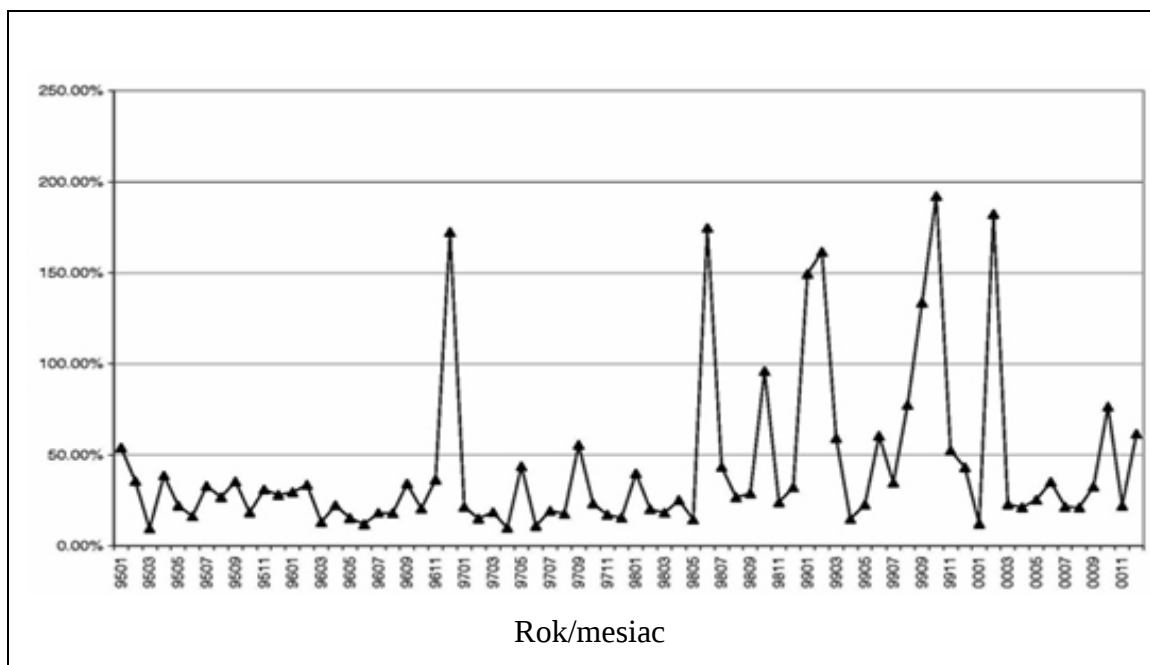
Nižšie uvedená analýza sa sústreďí na situáciu vo Švajčiarsku v období po zavedení nového zákona o praní špinavých peňazí do praxe, kedy sa podrilo zaznamenať zmeny v objeme odlivu kapitálu zo Švajčiarska do Ameriky v súvislosti s presunom kriminálnych aktivít z finančného trhu do sféry tovarového obchodu.³¹ *Federal Act on The Prevention of Money Laundering in The Financial Sector- Money Laundering Act* bol prijatý do platnosti medzi rokmi 1997 až 1998. Nová právna úprava zväčšila rozsah dopadu autorít v oblasti prania špinavých peňazí na celý finančný trh a finančných

³⁰ UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT 2016: *TRADE MISINVOICING IN PRIMARY COMMODITIES IN DEVELOPING COUNTRIES* [online]. [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/suc2016d2_en.pdf

³¹ ZDANOWICZ, John. The impact of Switzerland's money laundering law on capital flows through abnormal pricing in international trade. *Applied financial economics*. 2005, , 217-230. ISSN 0960-3107.

zprostredkovateľov, ktorý sa stali po novom povinnými ohlásiť akúkoľvek podozrivú transakciu a v prípade ďalšieho podozrenia zablokovat' jej vykonanie. Výsledky štúdie potvrdzujú nárast v množstve odlivu kapitálu podložený hypotézou, že nový zákon pokrýva finančný trh avšak nie trh tovarový, preto sa pre jednotlivca stalo menej rizikovým využiť k daňovému úniku alebo praniu špinavých peňazí tovarový obchod prostredníctvom abnormálneho oceňovania a využívania fiktívnych faktúr, čo viedlo k viditeľnému nárastu kapitálového odlivu z krajiny za dané obdobie³², kde môžeme sledovať výkyvy najmä v druhej polovici roku 1998.

Graf č.5: Odliv kapitálu s viditeľnými výkyvmi zo Švajčiarska medzi rokmi 1996-2000 vyjadrený v %

Zdroj: Applied Financial Economics, Feb2005, Vol. 15 Vydanie 4, str. 217-230, 14p, 6 tabuľky, 2

Grafy, Graf; str.223

Tabuľka číslo 1. uvádza konkrétne príklady manipulácie s tržnými cenami vyvázaných a dovážaných tovarov za sledované obdobie odhalené kontrolným softvérom.

³² ZDANOWICZ, John. The impact of Switzerland's money laundering law on capital flows through abnormal pricing in international trade. Applied financial economics. 2005, , 217-230. ISSN 0960-3107.

Tabuľka č.1

Podozrivé transakcie (hodnoty uvedené v USD)			
Nadhodnotené importné transakcie		Podhodnotené exportné transakcie	
Chlór	5917,00/kg	Video projektory	28,9/kus
Mrazený asparágus	6322,00/kg	Diamanty	28,91/karát
Rubíny	32407,00/karát	Penicilín	12,91/kg

Zdroj: Applied Financial Economics, vlastná úprava

Daná situácia len ďalej potvrdzuje tézu, že akonáhle sa do účinnosť príjme nová zákonná úprava regulujúca jednu oblasť, kriminálne organizácie začnú využívať iné cesty.

3 Medzinárodné pramene právnej úpravy

V medzinárodnej spolupráci bola zvolená cesta dvojitého prístupu v boji proti neorprávnej legalizácii výnosov. Na jednej strane dochádza k trestneprávnym postihom prania špinavých peňazí a na druhej k zabaveniu všetkých výnosov z nelegálnych zdrojov a tým k odtrhnutiu organizovaného zločinu od jeho finančných príjmov. Teno postup by pomohol zabrániť organizovanému zločinu páchať nové trestné činy a ochromil jeho samotnú ekonomickú existenciu.³³ Dopady trestného činu môžu nastať vo viacerých zemiach, pričom v každej z nich sa môže prejaviť jednotlivá fáza - príprava, pokračovanie, dokonanie.³⁴

3.1 Dohovor OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami z 20. decembra 1988

Dohovor OSN z roku 1988 odráža skutočnosť, že počiatky legislatívnej úpravy v tejto oblasti sa prioritne zameriavali na postih drogových obchodov a až neskôr sa dosah postupne rozširoval. Jedná sa o prvý dokument, ktorý presadzuje stratégiu boja spočívajúcu v upriamení sa na nelegálne získané výnosy. Viedenského dohovoru sa zúčastnili delegáti 106 štátov, ktorí v presvedčení, že je potrebné uplatňovať jednotnú politiku v oblasti kriminality s cieľom chrániť spoločnosť sa v preambuli zaväzujú bojovať proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami rovnako ako aj ďalším formám organizovaného a finančného zločinu.³⁵ Medzinárodná snaha o zvýšenú efektívnosť strategickej spolupráce a vymedzovanie rôznorodých aspektov kriminality v internacionálnej dimenzii sa stali hlavným zámerom dohovoru, ktorý vypracoval kompletný mechanizmus pre vzájomnú medzinárodnú pomoc v oblasti konfiškácie, s ohľadom na fakt, že výnosy derivované z nelegálnych činností len v málo prípadoch zostávajú v krajine svojho pôvodu. Bankám ako aj nebankovým finančným inštitúciám sa ukladajú nové povinnosti ako napríklad identifikácia klientov,

³³ GORG, Sabine. *Geldwäschebezogene Terrorismusbekämpfung*. Vyd. 1. Frankfurt am Main: Petr Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2010, s. 16-17.

³⁴ TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRIVŇA a Jiří HERCZEG. *Europace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s.15.

³⁵ Preambula Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami ze dne 20. prosince 1988.

dodržiavanie zákonov, spolupráca s orgánmi činnými v trestnom konaní a systémom kontroly dodržiavania predchádzajúcich zásad. Článok tri medzinárodne prijatého dokumentu uvádza taxatívny výpis vedomých trestných činov, proti ktorým sa predstavitelia sigantárskych krajín zaviazali prijať príslušné právne opatrenia. Mimo obvyklých drogových trestných činov označil Viedenský dohovor OSN za trestný čin tiež premenu alebo prevod majetku, pokiaľ je známe, že daný majetok bol získaný uvedenou trestnou činnosťou a to za účelom ukrytia alebo zatajenia nedovoleného zdroja príjmu, alebo za účelom poskytnutia pomoci akejkoľvek osobe zúčastnenej na spáchaní trestného činu, aby sa mohla vyhnúť zodpovednosti za svoje činy.³⁶ V súlade s hlavným cieľom vymezuje článok 9 povinnosť založiť a udržiavať komunikačné kanály medzi spolupracujúcimi agentúrami na zabezpečenie bezpečnej a rýchlej výmeny informácii dotýkajúcich sa v článku 3 taxatívne vymenovaných deliktov. Najvýznamnejším prínosom je však povinnosť zakotviť kriminalizáciu prania špinavých peňazí všetkými zúčastnenými krajinami do ich vlastnej právnej judikatúry.³⁷ Do roku 2002 bol dokument ratifikovaný 166 krajinami³⁸

3.2 Zásady Bazilejského výboru o ochrane bankového systému pred jeho zneužitím pre pranie špinavých peňazí

Bazilejský výbor pre bankový dohľad ako jeden z výborov Banky pre medzinárodné zúčtovanie bol založený v roku 1974 ako ďalšia z foriem spolupráce pri tvorbe doporučení regulatórnych opatrení krajinami skupiny G10. Restriktie bankového sektoru sú právne záväzné len pre členské krajiny avšak napriek tomu sa bazilejské právne úpravy stávali celosvetovým štandardom.³⁹ Dokument orientovaný na boj proti zneužitiu bankového sektoru pre pranie špinavých peňazí, so zameraním na nevedomé využitie finančných inštitúcií pre manipuláciu s peniazmi derivovanými trestnými

³⁶ Srov. čl. 3 písm. b) Viedeňskej úmluvy OSN.

³⁷ UNODC: Convention 1988 [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

³⁸ THONY, Jean-François, 2002. MONEY LAUNDERING AND TERRORISM FINANCING: AN OVERVIEW [online]. [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/leg/sem/2002/cdmfl/eng/thony.pdf>

³⁹ SBA: Basel 2 [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.sbaonline.sk/sk/projekty/basel2/zakladne-informacie/>

činnosťami s názvom Ochrana bankového systému proti praniu špinavých peňazí⁴⁰ bol prijatý v decembri 1988. Aby sa zabránilo konaniu inštitúcii v prospech nezákonných aktivít dokument zdôrazňuje potrebnosť skúmania a preverovania legitimacy uskutočňovaných transakcii a prípadného ďalšieho pozastavenia výkonu.⁴¹ Hlavným prínosom dokumentu je dôraz na výhradne medzinárodný prístup k problému, keďže aplikácia zákonných opatrení s národnou pôsobnosťou sa nepreukázala účinnou a taktiež zdôrazňuje potrebu spolupráce medzi bankami a trestneprávnymi agentúrami.

3.3 Dohovor o praní, vyhľadávaní, zadržovaní a konfiškácii výnosov zločinu

V súlade so zásadami Rady Európy, jej cieľom dosiahnuť väčšiu prepojenosť medzi členskými štátmi a snahou o boj proti kriminalite, ktorá sa stáva medzinárodným problémom so stále stúpajúcou tendenciou je potrebné uplatňovať modernejšie opatrenia a efektívnejšie metódy na vytvorenie dobre fungujúceho systému medzinárodnej spolupráce. Rada Európy preto prijala 8.11.1990 v Štrasburku najkomplexnejší medzinárodný dokument a to Dohovor o praní, vyhľadávaní, zadržovaní a konfiškácii výnosov zločinu. Nová úprava rozširuje dosah boja proti organizovanému zločinu Viedenského dohovoru z oblasti nezákonného drogového obchodu na akýkoľvek finančný prospech pochádzajúci z trestnej činnosti a príjma doporučená FATF. Dôkladné spracovanie dokumentu prináša detailný popis postupu uplatňovaného pri odhaľovaní procesu prania špinavých peňazí od prvotnej identifikácie klienta až po udelenie sankcií.⁴² Hlavným cieľom zostáva zvýšenie medzinárodnej strategickej integrácie, tentokrát zahrnutím aj Austrálie a Spojených štátov amerických do zákonodarného procesu.⁴³

⁴⁰ Basilejský výbor pro bankovní dohled [online]. 2015. [cit 2016-21-05] Ochrana bankovního systému před jeho zneužitím pro prání peněz. Dostupné z [www: http://www.bis.org/publ/bcbssc137.pdf](http://www.bis.org/publ/bcbssc137.pdf)

⁴¹ VONDRÁČKOVÁ, Aneta, 2016. *Boj proti prání peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7, str.28

⁴² GORG, Sabine. *Geldwäschebezogene Terrorismusbekämpfung*. Vyd. 1. Frankfurt am Main: Petr Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2010, s.19.

⁴³ *Council of Europe: Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime* [online]. [cit. 2017-05-26]. Dostupné z: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007bd23>

3.4 Doporučenia Finančného akčného výboru proti praniu peňazí

Medzi hlavných aktérov národnej rovnako ako i medzinárodnej scény boja proti praniu špinavých peňazí sa nepochybne zaraďuje Finančný akčný výbor FATF. Počiatok pôsobnosti sa spája s v poradí 15 sumitom členských štátov zoskupenia G7 (USA, Japonsko, Nemecko, Francúzsko, Anglicko, Taliansko, Kanada) spolu s prezidentom Európskej komisie v Paríži. Po založení bolo k členstvu prizvaných osem ďalších jurisdikcií a to Švédsko, Dánsko, Belgicko, Luxembursko, Švajčiarsko, Rakúsko, Španielsko a Austrália.⁴⁴ Zoskupenie funguje na medzivládnom princípe a jeho hlavnou náplňou je podporovať účinné vykonávanie právnych a regulatívnych opatrení proti praniu peňazí, financovaniu terorizmu a ďalších hrozieb, ktoré môžu ovplyvniť integritu medzinárodného finančného systému. Jedná sa jeho povahou o zoskupenie vlád ad hoc, ktoré majú isté zverené úlohy. Za prvotný výsledok jeho činnosti sa považuje vydanie 40 doporučení z roku 1990 cielených na systematický boj proti praniu špinavých peňazí v internacionálnej sfére, ktoré sú i dnes jeho základnými piliermi. Výhodou právnej úpravy je, že berie ohľad na rozdielne právne systémy a špecifiká (či už finančného sektoru alebo politické) jednotlivých krajín výsledkom čoho je transpozícia doporučení vo vlastných rukách jednotlivých judikatúr, ktoré môžu zákony vrámci daných medzí upraviť podľa vlastných potrieb. Doporučenia predstavujú medzinárodne prijaté minimálne požiadavky pre všetky jurisdikcie nie len členské krajiny. Viac ako 170 jurisdikcií sa zaviazalo k implementácii štandardov a nadnárodné organizácie ako napr. Svetová Banka alebo IMF ich silne podporujú. FATF následne prevádza spätnú kontrolu kedy sa overí nielen to či je judikatúra v súlade s vydaným komplexom doporučení ale aj účinnosť prijatých nariadení. Samotná štruktúra dokumentu je rozdelená do štyroch častí⁴⁵:

1) Úvodné ustanovenia- jedná sa prvý diel doporučení, ktorý apeluje k okamžitej a úplnej ratifikácii ustanovení prijatých *Dohovorom OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami z 20. decembra 1988*

⁴⁴, FATF online. 2015. cit. 2016-21-05 The forty recommendations of the Financial Task Force on Money Laundering 1990. Dostupné z [www: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%201990.pdf](http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%201990.pdf)

⁴⁵ FATF online. 2015. cit. 2016-21-05 The forty recommendations of the Financial Task Force on Money Laundering 1990. Dostupné z [www: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%201990.pdf](http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%201990.pdf)

- 2) Zdokonalenie národných legislatív v boji proti praniu peňazí- vyžaduje plnú kriminalizáciu činu prania špivovaných peňazí do národnej legislatívy podľa Viedenského dohovoru.
- 3) Posilnenie úlohy finančného systému- tvorí najkomplexnejšiu časť a obsahuje 21doporučení FATF v súlade s filozofiou know your customer. Finančné inštitúcie by nemali prijímať anonymných klientov a viesť účty na očividne falošné mená. Záznamy o klientoch, ich obchodoch vykonaných doma i v zahraničí by mali byť uchovávané po dobu najmenej piatich rokov. V prípade podozrenia, že kapitál môže plynúť z nejakého trestného konania, majú finančné inštitúcie povinnosť oboznámiť príslušné úrady.
- 4) Posilnenie medzinárodnej spolupráce- posledná štvrtá časť je venovaná snahám k nabádaniu členských zemí ku kontinuálnemu zlepšovaniu kooperácie s orientáciou hlavne na efektívne systémy výmeny informácií.

Pôvodné nariadenia boli od doby vydania niekoľkokrát revidované a prispôbované tak novým reguláciám, trendom ale najmä novo-objavujúcim sa hrozbám. V roku 2001 v náväznosti na spoločenské dianie bol vydaný tzv, osem špeciálnych doporučení zameraných na prevenciu a postih terorizmu, dokument je ďalej označovaný ako 40+9 doporučení.⁴⁶ Akčný výbor kontinuálne preveruje transpozičný proces a vedie zoznam jurisdikcii so strategickými nedostatkami so zámerom identifikovať dané zeme ako potenciálne nebezpečenstvo systému. Medzi relatívne novšie opatrenia patrí identifikácia tzv. gatekeepers (vybrané povolania advokát, právnik, notár).

Významnou pre aktuálne dianie je najmä revízia z roku 2012 kedy vznikli dve nové odporúčania:

- Odporúčanie č. 1 o identifikácii a hodnotení rizík na úrovni členského štátu a o následnom uplatňovaní rizikovo-orientovaného prístupu (s vysvetľujúcim komentárom a usmernením)
- Odporúčanie č. 7 o cielených finančných sankciách zameraných proti financovaniu zbraní hromadného ničenia (s vysvetľujúcim komentárom).⁴⁷

⁴⁶ FATF online. 2015. cit. 2016-21-05 History of the FATF. Dostupné z www: <http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/>.

⁴⁷ FENDEKOVÁ, Izabela. Národná Banka Slovenska: Nové štandardy FATF a návrh 4. smernice EÚ v oblasti prevencie legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu [online]. [cit. 2017-05-

Na základe vyjadrenia FATF z 24.2.2017 v Paríži sú za jurisdikcie so strategickými nedostatkami momentálne považované:

Kórejská ľudovodemokratická republika a to primárne kvôli neadresnosti signifikantných nedostatkov AML systémov na základe čoho UNSC považuje za potrebné ukončiť vzťahy korešpondenčného bankovníctva s krajinou.

Irán, ktorý vykazuje nedostatočnú implementáciu akčného plánu a členské štáty sú vyzvané k aplikácii zvýšených opatrení.⁴⁸

Za vysoko rizikové pre globálnu integritu boja s legalizáciou výnosov z trestnej činnosti sa považujú jurisdikcie: Afganistan, Bosna a Hercegovina, Etiópia, Irak, Sýria, Lao, Uganda, Vanuatu, Jemen⁴⁹

3.5 Smernica Európskeho parlamentu a rady (EU) 2015/849

Po niekoľko ročnom zákonodarnom procese bola dňa 20. mája roku 2015 prijatá v poradí štvrtá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o predchádzaní využívania finančného systému k praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu⁵⁰, ktorou sa nahradila doteraz účinná právna úprava vrámci unijného práva. Implementačný proces bude ukončený 26.6.2017, čo je zároveň konečný termín zavedenia smernice do národného zákonodarstva jednotlivých krajín. Samotný právny akt naväzuje na historicky tretiu revíziu odporúčaní FATF a teda publikáciu nových nadnárodných štandardov oblasti prevencie a represie legalizácie príjmov z trestnej činnosti, financovania terorizmu a podpory financovania zbraní hromadného ničenia. Prvotný návrh novej smernice, predložený v roku 2013, odrážal doporučená na odstránenie zistených nedostatkov v definícii povinností a práv, ktoré sú súčasťou 3. AML smernice (2005/60/ES) a smernice 2006/70/ES. Z právneho hľadiska smernica

21]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/01-2014/02_biatec14-1_fendekova.pdf

⁴⁸ FATF: Public Statement - 24 February 2017 [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnocooperativejurisdictions/documents/public-statement-february-2017.html>

⁴⁹FATF: High-risk and non-cooperative jurisdictions [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>

⁵⁰ Úřední věstník L 141/73 ze dne 5.6.2015. s. 73-117.

uplatňuje minimálny harmonizačný efekt s holistickým prístupom⁵¹, čo znamená že v tejto oblasti sa vďaka lokálnym špecifikám jednotlivých jurisdikcií neuplatňuje metóda úplnej harmonizácie a ani transpozíciou smernice sa právna úprava celkom nezjednotí a naďalej bueme schopní sledovať rozdiely vrámci jednotlivých vnútorných trhov rozličných krajín. Pri aplikácii na jednotlivé právne kauzy sa prihladia k osobitným špecifikám prípadu. Štvrtá smernica má dopad na veľký rozsah finančných a nefinančných inštitúcií vrátane spoločností operujúcimi s investičnými fondami. Ťažisko dokumentu je i naďalej venované uplatňovaniu riziko-orientovaného prístupu, komponovaného v troch stupňoch, a to na úrovni Komisie EÚ, európskych orgánov dohľadu a členských štátov, čím sa sleduje zvýšená kooperácia jednotlivých zemí pri výmene relevantných informácií. Na národnej úrovni sa pritom analyzuje, k lepšiemu pochopeniu a následnému riadeniu rizika, vypracuje pod vedením príslušnej kompetentnej inštitúcie, ktorá je primárne zodpovedná za účinnú elimináciu rizík v tejto oblasti, za spoluprácu všetkých rezortov, ktoré sú aktívne pri presadzovaní opatrení proti praniu špinavých peňazí, financovaniu terorizmu a proti podpore vývoja a výroby zbraní hromadného ničenia.⁵² Oproti tretej 3AML smernici dochádza k viacerým zmenám. Už viac sa v zákonnej úprave neachádzajú zoznamy tzv. white listed krajín-ekvivalent tretích zemí a už viac neplatí že na zákazníkov, finančné inštitúcie pochádzajúce zo zemí EÚ/EEA alebo tej krajiny aplikujúcej AML systém rovnakej úrovne môžu byť podrobení jednoduchšiemu systému kontroly. Po novom sa miera rizika, ktorá sa spája s daným zákazníkom vyhodnotí pred rozhodnutím o aplikácii zjednodušených kontrolných opatrení. Záznamy o klientovi musia byť uchovávané po dobu obdobia piatich rokov, s možnými výnimkami až do 10 rokov. Identifikácia a preverenie každého beneficiára ktorý vlastní viac ako 25% akcií klienta, pričom jeho informácie musia byť vložené do registra. Významné sú zmeny prahových hodnôt pre kontrolu klienta a definícia samotnej činnosti legalizácie výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Prahová hodnota pre kontrolu klientov vykonávajúcich tovarový obchod, ktorá momentálne dosahuje 10000 EUR a vyššie s platnosťou na jednotlivé transakcie ako i viacero akumulovaných. Viac zákonodanej právomoci bude

⁵¹ Srov. rec. 22 Preamble Nové AML smernice

⁵² FENDEKOVÁ, Izabela. Národná Banka Slovenska: Nové štandardy FATF a návrh 4. smernice EÚ v oblasti prevencie legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/01-2014/02_biatic14-1_fendekova.pdf

delegovanej európskym orgánom EBA, EIOPA, ESMA, ktoré sú smernicou zmocnené k prijímaniu regulačných technických noriem.⁵³ Samotná definícia procesu prania špinavých peňazí zostáva s treťou smernicou zhodná avšak dochádza k rozšíreniu okruhu povinných osob o provozovateľov hazardných hier. K rozšíreniu však dochádza u politicky exponovaných osôb, kde sa okruh subjektov rozrásto o členov parlamentu a iných zákonodarných orgánov, členovia riadiacich orgánov politických strán, členovia rady alebo zástupcovia riaditeľov medzinárodných organizácií.⁵⁴ Novinkou je zavedenie centrálného registra vlastníkov.

Rovnako ako i v tretej smernici aj nová zákonná úprava sa sústreďuje najmä na efektívnu aplikáciu rizikovo založeného boja proti finančnému zločinu naprieč krajinami. V porovnaní s predchádzajúcim systémom fungujúcim na tzv. princípe zákonov, nový prístup prenecháva viac právomocí pri výkone finančného dohľadu samotným finančným inštitúciám. Voľnosť by mala viesť k zvýšenej efektivite celkového systému a zníženiu tzv. obranného reportingu, keďže od roku 2002 po rok 2015 bol nárast regulačných požiadaviek sprevádzaný 6-násobným zvýšením počtu vyplnených hlásení o podozrivých transakciách (SARs), ktorý je len z časti vysvetliteľný expanziou zámeru na viacero druhov finančných inštitúcií nakoľko SAR vyplňané bankami stúpili enormne.⁵⁵ Tvorcovia legislatívy už viac nenesú zodpovednosť, tá sa presúva priamo na finančné inštitúcie a preto pod pôsobením rizikovo orientovaného prístupu je vzťah medzi reportingovou jednotkou a dohľadovou agentúrou strategickou prioritou pri snahe o zabezpečení efektívnej regulácie.

V smernici je dôkladne spracovaný okruh povinností, ktoré vyplývajú finančným inštitúciám z dodržiavania štandardu základných preventívnych opatrení. Zákonná úprava sa zameriava na postih systematických porušovaní pravidiel finančnými inštitúciami, pričom sankcie sa budú vzťahovať i na zodpovedné vedenie banky. Pred rokom 2007 žiadna z pokút udelených bankám za porušenie zákonných úprav v oblasti

⁵³ VONDRÁČKOVÁ, Aneta, 2016. Boj proti praní peňazí v EU. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Prameny a nové proudy právni vědy. ISBN 978-80-87975-49-7. str.50.

⁵⁴ Srov. čl.3 odst. 9, písm. b), c) a h) Nové AML směrnice.

⁵⁵ DR. BROWN-HRUSKA, Sharon. NERA: Developments in Bank Secrecy Act and Anti-Money Laundering Enforcement and Litigation [online]. 2016 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: http://www.nera.com/content/dam/nera/publications/2016/PUB_Developments_BSA_AML_Lit-06.16.pdf

prania špinavých peňazí nepresiahla 9% celkového kapitálu postihnutej inštitúcie a menej ako 1/4 pokút presiahlo hodnotu 5%. Od roku 2009 sa však objavujú penalizácie, ktoré presahujú 35% celkového kapitálu a to naprieč celým regulačným spektrom nezávisle na jednotlivom regulátorovi.⁵⁶

Journal of Banking and Finance v roku 2016 skúma na 671 finančných subjektoch v časovom období medzi rokmi 2007 až 2014 dopad finančných penalizácií na hospodárske výsledky banky. Výsledky empirických pozorovaní dospeli k záveru, že existuje negatívna korelácia medzi profitabilitou banky pred zadávaním ale nepotvrdila významný vzťah medzi finančnými pokutami a ich vplyvom na profity banky po zdávaní.⁵⁷ Výsledok je ovplyvnený najmä pôsobnosťou rôznej daňovej judikatúry v jednotlivých krajinách a redukciou dopadov spočívajúcej v možnosti daňového odpočtu finančnej pokuty.

Dôležité su však najmä dva okamihy: časový okamih bezprostredne po ohlásení penalizácie banky je spájaný s poklesom v hodnote akcii finančnej inštitúcie, čo vedie k finančným a reputačným škodám. Karpoff a Lott ako prvý potvrdili, že 6,5% pokles ceny akcii je možné vysvetliť efektom penalizácií, ostatné škody sú spôsobené čisto reputačným rizikom.⁵⁸ Ďalším dôležitým okamihom je vyporiadanie sporu, kedy sa vo všeobecne očakáva vývoj trhu pozitívnym smerom a dochádza k odstráneniu neistoty a pochybností všeobecnej verejnosti.

⁵⁶ DR. BROWN-HRUSKA, Sharon. NERA: Developments in Bank Secrecy Act and Anti-Money Laundering Enforcement and Litigation [online]. 2016 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: http://www.nera.com/content/dam/nera/publications/2016/PUB_Developments_BSA_AML_Lit-06.16.pdf

⁵⁷ KÖSTER, Hannes a Matthias PELSTER. Financial penalties and bank performance. *Journal of Banking and Finance*: Leuphana University of Lueneburg.

⁵⁸ Karpoff, J.M., Lott, J.R., 1999. On the determinants and importance of punitive damage awards. *The Journal of Law and Economics* 42 (s1), 527–573.

4 Analýza aplikácie rizikovo orientovaného prístupu vo vybraných

Nasledujúca časť bakalárskej práce sa venuje problému aplikácie rizikovo-orientovaného prístupu k riadeniu ML/TF rizík v praxi vo vybraných krajinách a ich medzinárodnej kooperácie.

Tabuľka č.2: Členstvo v nadnárodných spoločnostiach

	FATF	GAFILAT	MONEYWALL	APG
Austrália	člen	-	-	člen
Nemecká spolková republika	člen	-	-	-
Mexiko	člen	člen	-	-
Singapur	člen	-	-	člen
Taliansko	člen	-	-	-

Zdroj: FATF, vlastná úprava

4.1 Austrália

Austrália je členom orgnu FATF a Ázijsko-pacifickej skupiny (APG).⁵⁹ Za hlavné zdroje kriminálnych peňažných tokov v krajine sa považujú najmä neodovelný obchod s drogami ďalej nasledovaný daňovými únikmi a spreneverou pričom všetky z vyššie vymenovaných trestných činov sú považované za predikáty pre pranie špinavých peňazí.⁶⁰ Austrálsky nezákonný drogový trh patrí k tým najvýnosnejším na svete, pričom veľká časť je tvorená drogovými syndikátmi z juhovýchodnej Ázie a južnej Ameriky. Krajina je atraktívnou destináciou pre zahraničné príjmy, plynúce najmä z korupčných aktivít z pacifických oblastí ďalej smerujúcich na austrálsky trh s nehnuteľnosťami, ktorý patrí medzi jeden zo svetovo najvyhládávanejších. Zneužívanie tovarového obchodu a to najmä z krajín Čína, Hong Kong, Singapur je aktuálne narastajúcou hrozbou.⁶¹ Bankové inštitúcie zodpovedajú za 95% všetkých

⁵⁹ APGML [online]. [cit. 2017-05-26]. Dostupné z: <http://www.apgml.org/>

⁶⁰ Money laundering bulletin: Predicate crimes [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.moneylaunderingbulletin.com/risksandcontrols/predicatecrimes/>

⁶¹ FATF: Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Australia: Mutual Evaluation [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Australia-2015.pdf>

internacionálnych peňažných prevodov a preto väčšina kanálov zneužívaných na legalizáciu kriminálnych výnosov vedie prostredníctvom legálneho bankového odvetvia a typické je časté využívanie korporátnych štruktúr.⁶²

Základná právna úprava krjiny spočíva v zákone *The Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act* z roku 2006, ktorý bol po uvedení do platnosti následne niekoľkokrát revidovaný za účelom dosiahnutia lepšej kompatibilny s medzinárodne uplatňovanými štandardmi a doporučeniami FATF. Prijatím zákonnej úpravy sa do praxe implementoval riziko orientovaný prístup k identifikácii rizík v súvislosti s praním špinavých peňazí.⁶³ Na základe platnej judikatúry sa za trestný čin v spojení s praním špinavých peňazí považuje narábanie s peniazmi alebo nehnuteľnosťami, ktoré plynú z trestnej činnosti alebo sa subjektom trestného činu môžu stať. Osoba môže byť obvinená z narábania s takto získanými peniazmi a nehnuteľnosťami ak obdrží, vlastní, zakrýva alebo disponuje takto získaným majetkom (nehnuteľnosťou), je účastná importných (exportných) aktivít s daanými komoditami alebo sa zapojí do bankových transakcii zahŕňajúcich takéto penazie (nehnuteľnosti).

Orgán regulátornej zodpovednosti AUSTRAC je austrálska vládna jednotka finančnej inteligencie s pôsobnosťou v oblasti zameranej na boj proti zneužívaniu finančného sektoru a to najmä pred hrozbami, ktoré predstavuje pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu. Krajina je členom Egmontskej skupiny, orgánu FATF ako aj globálneho fóra transparentnosti a výmeny informácií pre daňové účely, čo odzrkadľuje snahy o budovanie dôvery v Austrálsky finančný systém ako súčasť globálnej komunity.⁶⁴ Špeciálna vládna jednotka pri odhľovaní, detekcii a boji proti spomínaným

⁶² FATF: Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Australia: Mutual Evaluation [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Australia-2015.pdf>

⁶³ AUSTRALIA: Law Council [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.lawcouncil.asn.au/tags/anti-money-laundering>

⁶⁴ AUSTRAC: Australian Transaction Reports and Analysis Centre [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.austrac.gov.au/about-us/austrac>

trestným činom aplikuje rizikovo založený prístup k výkonu celoštátneho dohľadu orientujúci sa najmä na 4 determinujúce faktory⁶⁵:

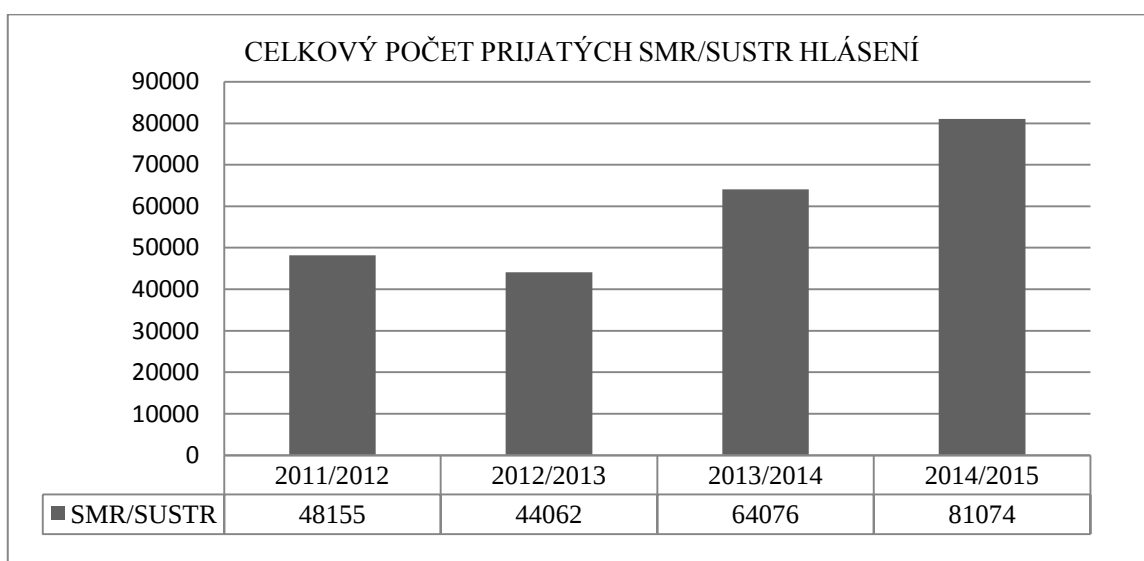
- 1) Posudzuje sa miera spolupráce alebo výkonu podnikateľskej činnosti priamo v odvetviach, ktoré hrajú kľúčovú rolu pri praní špinavých peňazí. Subjekty so silnejšími väzbami na spomínané odvetvia sú hodnotené ako rizikovejšie a teda následne s stávajú subjektom zvýšených kontrolných opatrení.
- 2) Hlbšie hodnotenie samostatných subjektov vrámci jednotlivých vybraných odvetví sa odvíja od priamej expozície danej jednotky riziku ML/TF a teda pôsobnosti rôznach faktorov ako napr. veľkosť spoločnosti, objem hlásených transakcií, komplexnosť obchodných kanálov. Väčšie spoločnosti s medzinárodnými väzbami presahujúcimi viacero jurisdikcií pritom môžu predstavovať vyššie riziko pre celkovú stabilitu a integritu domáceho finančného sektoru štátu a preto je im prikladaná väčšia dôležitosť.
- 3) Orientácia preverovanej podnikateľskej jednotky na špecifické väzby a mieru spolupráce s vybranými vysoko-rizikovými skupinami alebo odvetviami, čo by mohlo predstavovať zvýšenú mieru rizika.
- 4) Špecifický záujem autorít o preverenie a zvýšenú kontrolu danej jednotky.

Spôsob zahrnutia dohľadového orgánu do procesu sa v Austrálii vyznačuje cílením činnosti na jednotky s prideleným stupňom vysokého rizika a testovanie účinnosti systémov AML u jednotlivých vybraných inštitúcií v praxi. Všetky prípadne nápravné opatrenia orgán vykonáva s čo najmenším dopadom na ekonomické prostredie. Hlavný zdroj informácií tvoria hlásenia podozrivých obchodov (SMR/SUSTR) od ďalších spolupracujúcich partnerov ASUTRACU. V roku 2015 orgán obrátil 81 074 správ o podozrivých obchoch, čo je nárast o 21% celkového objemu oproti minulému roku.⁶⁶ Objemovo najväčšie kategórie z hľadiska pôvodu podozrivého hlásenia boli nasledovné: riziková jurisdikcia, špecifické odvetvie, neobvykle veľké transakcie, neobvyklé veľké hotovostné transakcie, zákazník s relevantným zápisom v trestnom registri.

⁶⁵ FATF: GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH THE BANKING SECTOR [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-Based-Approach-Banking-Sector.pdf>

⁶⁶ AUSTRAC: *Protecting National Interest* [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.austrac.gov.au/ar-14-15-protecting-national-interest>

Graf č.6: Celkový počet prijatých SMR/SUSTR hlásení inštitúciou AUSTRAC

Zdroj: Austrac data, vlastná úprava

Orgán sa taktiež zameriava na vyhodnocovanie momentálnych trendov. Pričom za posledné roky bol zaznamenaný pokles v podozrivých transakciách zohľadňujúcich objem finančných prostriedkov a nehnuteľností prevedených medzinárodnými transfermi. Z celkového počtu prijatých hlásení v obdobiach 2014-2015 bolo 15536 relevantných v zmysle vyšetrovania terorizmu, z čoho 98% bolo ďalej prešetrovaných.⁶⁷

Tabuľka č.3: Celkový počet hlásení transakcií prevyšujúcich hodnotu 10000 dolárov prijatý inštitúciou AUSTRAC

Časové obdobie	Celkový počet prijatých hlásení	Zmena vzhľadom k minulému roku
2014-15	4694287	-8,8%
2013-14	5210418	-0,3%
2012-13	5224751	-3,2%

Zdroj: Austrac data, vlastná úprava

⁶⁷ *Austrac: Protecting National Interest* [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.austrac.gov.au/ar-14-15-protecting-national-interest>

Pričom 2650581 hlásení bolo prijatých od veľkých bánk, 237128 od menších bánk a 1806578 od iných inštitúcií operujúcich s hotovostnými transakciami.⁶⁸ Deficitná oblasť krajiny môže byť pozorovná v nedostatočnej regulácii trhu s nehnuteľnosťami, načo upozornilo združenie FATF.

4.2 Nemecká spolková republika

Nemecká ekonomika sa považuje za internacionalizovanú a rovnaké znaky vykazuje i finančný zločin. Za najväčší zdroj prania špinavých peňazí sa aj v Nemecku považuje drogový obchod ďalej nasledovaný daňovými únikmi.⁶⁹ Národná federálna agentúra finančného dohľadu *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* (BaFin) sa zameriava na dohľad nad bankami, poisťovacími inštitúciami, obchod s investičnými instrumentami a zaisťovanie integrity a stability finančného sektoru ako celku.⁷⁰ Zákonným špecifikom krajiny je, že legislatívna moc je rozčlenená medzi územiaми tzv. Länder a federáciou. BaFin je vybavený potrebnou zákonodrnou mocou a využíva rizikovo orientovaný prístup k suervízii. Dohľad v oblasti CT/AML je orientovaný najmä na kontrolu na diaľku, on-site návštevy sú zriedkavé no robustný systém off-site monitoringu a analýz umožňuje auditorom BaFinu zameriavať sa na vysoko rizikové jednotky. Prioritou agentúry do budúcnosti zostáva implementácia systému opatrení proti ML/TF v oblasti privátneho sektoru.

Nemecko prijalo riziko orientovaný prístup v oblasti boja proti ML zákonom *Banking Act and Insurance Supervisory Act*. Na všetky inštitúcie a osoby spadajúce pod priajutú zákonnú úpravu sú povinné determinovať rozsah CDD oparení a pristúpiť adekvátnym vnútorným opatreniam. Aby to bolo možné, BaFin požaduje aby subjekty vykonávali špecifickú analýzu potenciálnych hrozieb s ohľadom na oblasť AML/CTF pričom

⁶⁸ Austrac: *Protecting National Interest* [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.austrac.gov.au/ar-14-15-protecting-national-interest>

⁶⁹ FATF: *GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH THE BANKING SECTOR* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-Based-Approach-Banking-Sector.pdf>

⁷⁰ Rovnaký zdroj ako uvedený vyššie

následne orgán požaduje aby bezpečnostný systém bol konštruovaný s ohľadom na veľkosť, organizačnú štruktúru a hrozby špecifické pre danú finančnú inštitúciu.⁷¹

Pod účinnosťou rizikovo založeného dohľadu klasifikuje inštitúcie, ktoré sú subjektmi dohľadu na základe kombinácie rozhodujúcihc faktorov⁷²:

1) K posudzovaniu pristupuje na základe individuálnych 5 esenciálnych rizikových kritérii a to: lokácia, produktová štruktúra, zákaznícka štruktúra, distribučné kanály, povaha podnikania. Všetkých 5 elementov je prepojených, pričom najväčšia váha je pridelená práve štruktúre zákazníkov inštitúcie, keďže tí sú nositeľmi najväčšieho rizika. Podľa celkového dosiahnutého počtu bodov inštitúciou je zaradená do jednej z rizikových kategórii. Ak počet bodov priamo odpovedá prahovej hodnote medzi dvomi rizikovými skupinami dohľadová agentúra má právo rozhodnúť do ktorej kategórie ju zaradí s prihliadnutím na históriu inštitúcie v súvislosti s AML.

Tabuľka č.4: Hodnotiaca matica

		KVALITA AML/CTF PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ			
		A (vysoká)	B (vysoká-stredná)	C (stredná-nízka)	D (nízka)
POTENCIÁLNA HROZBA (ML/TF)	3 (vysoká)	3A	3B	3C	3D
	2 (stredná)	2A	2B	2C	2D
	1 (nízka)	1A	1B	1C	1D

Zdroj: FATF:Guidance for risk-based approach, vlastná úprava

Každý supervízovanej jednotke je priradené skóre v matici zobrazenej na tabuľke 3 v rozmedzí od 1A po 3D (vysoké riziko-nízka kvalita). Matica sa potom používa k

⁷¹ BaFin: Federal Financial Supervisory Authority [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.bafin.de/EN/Homepage/homepage_node.html

⁷² FATF: GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH THE BANKING SECTOR [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-Based-Approach-Banking-Sector.pdf>

determinovaníu rozsahu dohľadových aktivít. Podľa údajov BaFinu z roku 2015 je matica zostavená nasledovne⁷³:

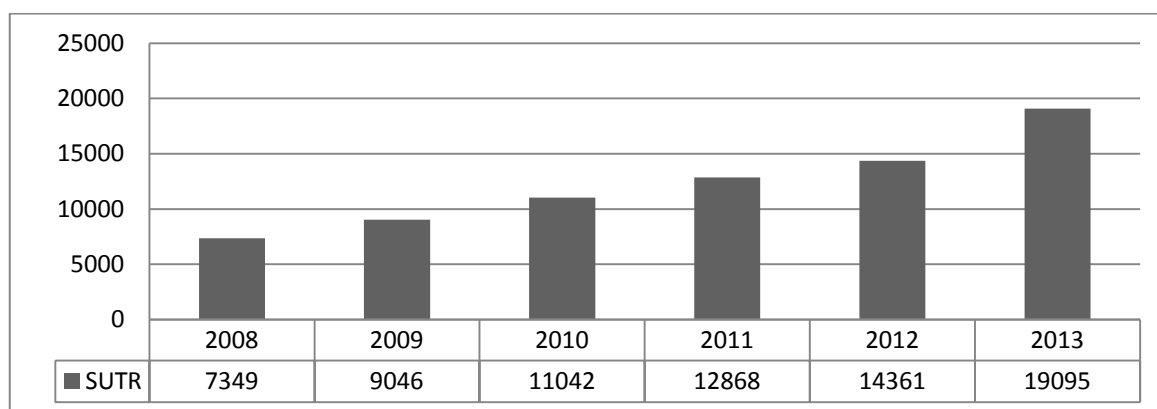
Tabuľka č.5: Hodnotiaca matica za rok 2015

		KVALITA AML/CTF PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ				CELKOM
		A (vysoká)	B (vysoká-stredná)	C (stredná-nízka)	D (nízka)	
POTENCIÁLNA HROZBA (ML/TF)	2 (stredná)	13,1	16,8	2,4	0,4	32,7
	1 (nízka)	25	36	5,7	0,6	67,3
	CELKOM	38,1	52,8	8,1	1	100

Zdroj: BaFin: Annual report, vlastná úprava

2) Dohľadový orgán okrem 5 vyššie spomenutých faktorov posudzuje aj kvalitu aplikovaných preventívnych opatrení aplikovaných inštitúciami. Hodnotenie sa taktiež zakladá na informáciách získaných z ročných auditných správ externých správ auditorov kedy BaFin vykonal v roku 2015 216 auditov.⁷⁴

Graf č.7 : Počet prijatých hlásení o podozrivých transakciách

Zdroj: FATF Mutual Evaluation, vlastná úprava

⁷³ BaFin: Annual Report [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.bafin.de/EN/PublikationenDaten/Jahresbericht/jahresbericht_node_en.html;jsessionid=DDA14301EA5EA5360FD7514D34568D3D.2_cid372

⁷⁴ BaFin: Annual Report [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.bafin.de/EN/PublikationenDaten/Jahresbericht/jahresbericht_node_en.html;jsessionid=DDA14301EA5EA5360FD7514D34568D3D.2_cid372

On-site kontroľing spočíva v pravidelnom výkone inšpekcií, off-site sa zameriava na hĺbkovú analýzu ročných správ o činnosti inštitúcií a detailnými správami o AML opatrenia implementovaných v špecifických situáciach.

Dohľadová agentúra BaFin je však kritizovaný kvôli nízkemu počtu administratívnych pokút, ktoré dosiali za rok 2014 počet 26.

4.3 Singapur

Singapur si už dlhodobo zachováva jednu z najnižších mier kriminality na svete pričom prevažná časť nebezpečia týkajúceho sa finančného zločinu prichádza do krajiny zo zámoria. Pozícia krajiny ako globálneho finančného centra a medzinárodného obchodného strediska vytvára výhodné podmienky na transfer peňazí do ekonomiky. Medzi rokmi 2008 až 2014 66% predikatných trestných činov prania špinavých pochádzalo zo zámoria pričom približne 77% celkových finančných prostriedkov v krajine je z cudzích zdrojov najmä Ázijsko-pacifickej oblasti.⁷⁵ Singapur je považovaný za jedno z hlavných svetových centier off-shore privátneho bankovníctva a správy aktív. Aktíva pod správu tvorili ku koncu roku 2015 približne \$1.89 trillion a k rovnakému obdobiu bolo v Singapore registrovaných 37 off-shore bánk, všetky vlastnené zahraničnými jednotkami.⁷⁶ Krajina sa momentálne nenachádza na tzv. európskom bielom zozname krajín.

Legislatíva upravujúca oblasť zameranú na boj proti praniu špinavých peňazí je založená na *Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes Act*, kapitola 65a. Zákonodárstvo je v rukách monetárnej autority (MAS) a singapurské zákony sú konzistentné s legislatívou prijatou na Palermskou zmluvou. Evaluácia krajiny je hodnotená veľmi pozitívne nakoľko je s 43 zo 49 doporučení FATF je krajina plne kompatibilná. Za kľúčové trestné činy v oblasti prania špinavých peňazí sa považujú napomáhanie obdržať benefity z obchodu s drogami, napomáhanie obdržať benefity z finančného kriminálneho činu, udelenie neoprávnenej výnimky z reportingových požiadaviek alebo držanie, vlatnenie, použitie, krytie, transfer benefitov získaných z obchodu s drogami a kriminálnych zločinov alebo zamendzenie vyšetrovaniu.

⁷⁵ Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures: Singapore Mutual Evaluation Report [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Singapore-2016.pdf>

⁷⁶ Rovnaký zdroj ako uvedený vyššie.

Monetárna autorita v Singapure si adaptovala rizikovo založený prístup vo výkone dohľadu nad finančnými inštitúciami, ktorý je ukotvený v *Framework for Impact and Risk Assessment of Financial Institutions*. Základom je vyhodnocovanie rizikových modelov vychádzajúcich z analýzy založenej na dvoch stupňoch⁷⁷:

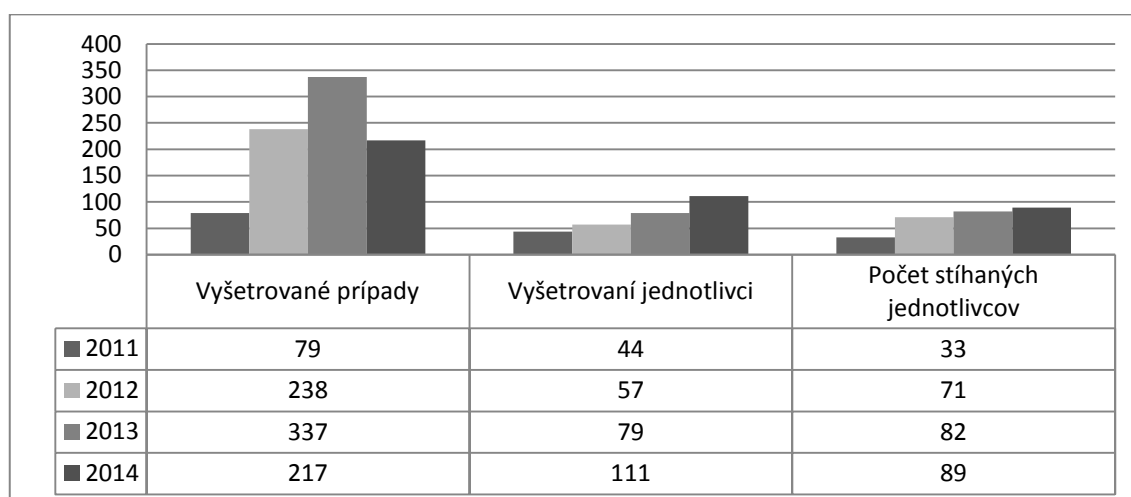
1) Prvým kľúčovým faktorom je dopad jednotky na integritu celkového finančného sektoru. Skúmanie sa zameriava na vyhodnotenie dopad, ktorý finančná inštitúciapredstavuje pre finančný systém krajiny a širšiu medzinárodnú reputáciu ekonomiky. Podobné inštitúcie sa pritom pri skúmaníach často zoskupujú do skupín a meria sa ich agregovaný dopad. Čím väčšia je pobočka finančnej inštitúcie, tým vyšší je objem a teda i riziko zákazníka a predstavuje vyššie riziko pre krajinu

2) Druhá kategória sa zameriava na mieru rizika, konkrétne vyjadrnú relatívnym rizikovým profilom inštitúcie. Skúmanie sa zameriava okrem iného napríklad aj na vnútrogrupinové prepojenia lebo schopnosť inštitúcie absorbovať prípadné finančné straty.

Kombinované preverovanie s určenými váhami daných kategórii vedie k rozdeleniu jednotiek do štyroch skupín dohľadovej dôležitosti. Off-site dohľad spočíva v pretrvávajúcom monitoringu rizikových indikátorov, vývoja podnikateľských aktivít danej jednotky, skúmania trendov odvetví, analýza správa auditorov a mnoho ďalších

⁷⁷ FATF: GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH THE BANKING SECTOR [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-Based-Approach-Banking-Sector.pdf>

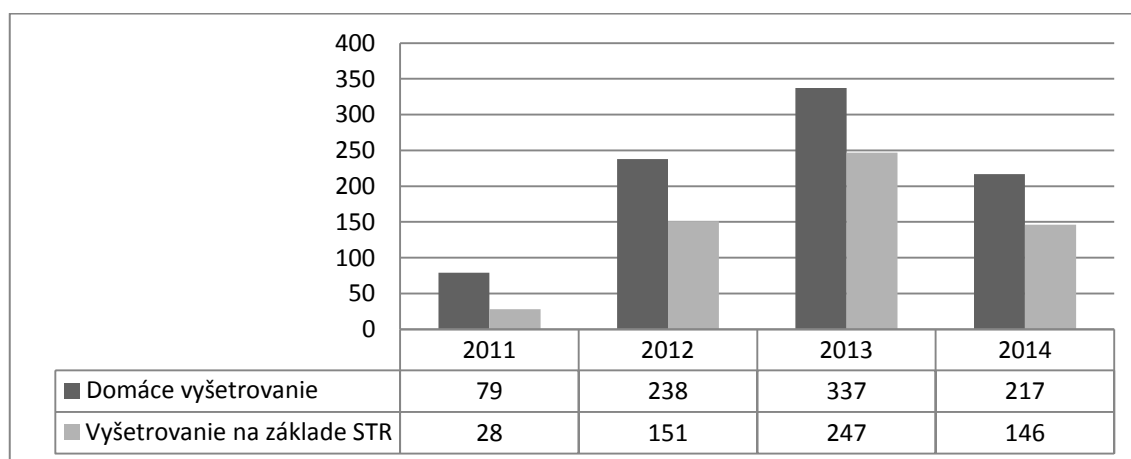
Graf č.8 :Počet prešetrovaných prípadov a jednotlivcov

Zdroj: FATF Mutual evaluation, vlastná úprava

Singapurská finančná jednotka využíva dobre fungujúci systém získavania finančných informácií prostredníctvom hlásenia podozrivých transakcií (STRO). Najväčší podiel hlásení prítomných pochádza z bánk 36,8%, obchody s cennými papiermi 12,9%, zmenárne 19,4%, poisťovne 6,3%

Graf č.9 :Počet prešetrovaných prípadov na základe prijatých STR hlásení

Zdroj: FATF Mutual evaluation, vlastná úprava

4.4 Evaluácia

Bližšia analýza troch vybraných zemí a ich prístupu k implementácii rizikovo orientovaného prístupu v boji proti finančnému zločinu bola vykonaná na základe informácií z výročných správ finančných jednotiek, monetárnych agentúr a výročného hodnotenia daných zemí orgánom FATF. S prihliadnutím na odlišné ekonomiky daných

zemí, ich veľkosť a právne rozdiely nie je číselné ukazatele možné priamo porovnávať avšak je možné sledovať určité spoločné trendy. Všetky zeme vykazujú trend nárastu počtu hlásení o podozrivých transakciách, sú kompatibilné s medzinárodným právom a vykazujú veľmi dobrú činnosť finančných jednotiek s využívaním pokročilých analytických metód. Dlhodobo sa všetkým z vybraných krajín darí znižovať mieru zločinu v krajine. Za deficitnú oblasť je však považovaná nedostatočná regulácia trhu s nehnuteľnosťami voči prílivu ilegálnych investíc v podobe tokov kriminálnych výnosov a nedostatočná regulácia procesu zakladania anonymných spoločností a ich ďalšej činnosti. Diskutabilnou zostáva téma finančných penalizácií vrámci zákonodarstva jednotlivých subjektov dohľadovými agentúrami, čo je problémom najmä v prípade Nemecka. Strategickým cieľom je i naďalej zlepšiť reguláciu novo vznikajúcich produktov ako napríklad predplatené kreditné karty a inovatívne produkty spojené s využívaním DLT technológií a kryptomien. Na základe vykonanej analýzy a následnej komparácie je vhodné zlepšiť spoluprácu jednotlivých dohľadových orgánov vrámci krajín a orientovať sa na zvýšenie reguláciu nefinančných subjektov so zvýšeným zameraním na privátny sektor a stanviť pevný systém sankcií udeľovaných za systematické porušovanie preventívnych opatrení s následným vyvodením osobnej zodpovednosti.

Záver

Nové technologické vymoženosti a rýchlo meniace sa podmienky v dnešnom globalizovanom svete okrem množstva výhod prinášajú aj nové možnosti pre sféru nelegálnej činnosti, ktorá je často schopná rýchlo benefitovať z nových podmienok a medzier v legislatívnych úpravách. Legalizácia výnosov z trestnej činnosti sa považuje za nadnárodný fenomén ohrozujúci základné slobody, bezpečnosť, stabilitu spoločnosti ako takej ale najmä podmienky pre pohyb kapitálu a platieb. Do popredia sa čoraz viac dostáva súvislosť vybraného problému s daňovými únikmi, pohybmi kapitálu a po udalostiach z 11. septembra i financovaní terorizmu, nakoľko schémy používané páchateľmi sú takmer identické. Pokus o zamedzenie ďalšieho šírenia fenoménu je preto medzinárodnou strategickou prioritou.

Úvodné časti práce sa venovali charakteristike súčasného prostredia v bankovníctve a nových štrukturálnych trendov spôsobených nedávnymi udalosťami. Prvá časť sa v súlade s cieľom práce zameriavala na teoretické vymedzenie trestného činu prania špinavých peňazí a bližšej špecifikácii jednotlivých častí procesu.

Nasledujúca kapitola je orientovaná na rozbor vybraných medzinárodných prameňov právnej úpravy a aktuálnym zmenám, ktoré prináša transpozícia novej smernice Európskeho parlamentu a Rady. I napriek tomu, že legislatívy jednotlivých zákonných úprav rôznych krajín sa líšia sú to práve medzinárodné dokumenty, ktoré predurčili ich minimálne štandarty a zabezpečujú tak medzinárodnú integritu celého systému.

Tretia časť práce sa venuje bližšej analýze zameranej na spôsob aplikácie rizikovo orientovaného prístupu implementovaného prostredníctvom európskych smerníc k prevencii a postihu finančného zločinu na základe výročných správ jednotlivých dohľadových agentúr a výročných hodnotení orgánu FATF za rok 2016 u troch vybraných krajín, ktorá vedie k záverečnej evaluácii. Každá z vybraných krajín zvolila osobitný prístup avšak je možné sledovať niektoré spoločné trendy a deficitné oblasti. Keďže jav prania špinavých peňazí má vážne dopady či už makro alebo mikroekonomickej úrovni štátov je spoločenskou povinnosťou proti fenoménu bojovať.

Zdroje

Knižné dokumenty

1. DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, s.241
2. EDWARDS, Chris a Daniel J. MITCHEL. *Global Tax Revolution: The Rise of Tax Competition and the Battle to Defend it*. Washington, D.C.: Cato Institute, 2008. ISBN 978-1933995-18-2.
3. GORG, Sabine. *Geldwäschebezogene Terrorismusbekämpfung*. Vyd. 1. Frankfurt am Main: Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2010, s. 16-17.
4. JELÍNEK, Jiří, ed. *Organizovaný zločin: (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty) : sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-068-0.
5. REUTER, Peter a Edwin M. TRUMAN, 2004. *Chasing dirty money: the fight against money laundering*. Washington: Institute for International Economics. ISBN 0-88132-370-5.
6. SMOLÍK, Josef, ŠMID, Tomáš, VAŘURA, Vladimír. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současné době*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s.2004.
7. STIERANKA, Jozef. *Súčasná možnosti identifikovania príjmu (majetku) pochádzajúceho z trestnej činnosti v Slovenskej republike*. V Sborník vstupných štúdií. Časť I. Odhalovanie a identifikácia výnosů z neznámych zdrojů a podezřelých obchodů. Praha: POLICE HISTORY, 2008, s. 74-75.
8. ŠUGÁR, Ján. *Odčerpávanie výnosů z trestnej činnosti v praxi orgánů činných v trestním řízení*. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2009. ISBN 978-80-86960-52-4.
9. TOMÁŠEK, Michal, Harald Christian SCHEU, Jaroslav FENYK, Tomáš GRÍVŇA a Jiří HERCZEG. *Europizace trestního práva*. Praha: Linde, 2009, s.15.
10. VESELÁ, Jitka. 2007. *Investování na kapitálových trzích*. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007. 704 s. ISBN 978-80- 7357-297-6.
11. VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7.

Periodikum

1. ZDANOWICZ, John. The impact of Switzerland's money laundering law on capital flows through abnormal pricing in international trade. *Applied financial economics*. 2005, , 217-230. ISSN 0960-3107.
2. Karpoff, J.M., Lott, J.R., 1999. On the determinants and importance of punitive damage awards. *The Journal of Law and Economics* 42 (s1), 527–573.

Právne dokumenty a zákony

1. Preambula Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami ze dne 20. prosince 1988.
2. Úřední věstník L 141/73 ze dne 5.6.2015. s. 73-117
3. Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami ze dne 20. prosince 1988.

Elektronické dokumenty

1. AUSTRAC, *Australian Transaction Reports and Analysis Centre*, Annual Report 2015
Dostupné z: <http://www.austrac.gov.au/ar-14-15-protecting-national-interest>
2. BAFIN. Annual Report 2014/2015 Dostupné z:
https://www.bafin.de/EN/Homepage/homepage_node.html
3. GIABA. *Inter-Governmental Action Group Against Money Laundering In West Africa: 2012 Annual Report* http://www.giaba.org/media/f/571_2012%20Annual%20Report%20English.pdf
4. FATF. Singapore Mutual Evaluation Report 2016. Dostupné z <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Singapore-2016.pdf>
5. FATF. Guidance for risk-based approach in financial sector, 2015. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-Based-Approach-Banking-Sector.pdf>
6. FATF. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures, Mutual Evaluation 2015. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Australia-2015.pdf>
7. FENDEKOVÁ, Izabela. Národná Banka Slovenska. *Nové štandardy FATF a návrh 4. smernice EÚ v oblasti prevencie legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu* Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/01-2014/02_biatec14-1_fendekova.pdf
8. KÖSTER, Hannes a Matthias PELSTER. *Financial penalties and bank performance*
9. THONY, Jean-François. *Money laundering and terrorist financing: Overview*
<https://www.imf.org/external/np/leg/sem/2002/cdmfl/eng/thony.pdf>
10. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *DOORS WIDE OPEN, Corruption and real estate in four key markets ,2017* Dostupné z:
https://www.transparency.org/whatwedo/publication/doors_wide_open_corruption_and_real_estate_in_four_key_markets
11. UNITED NATIONS Conference on Trade and Development 2016. *Trade misinvoicing in primary commodities in developing countries report*

Internetové zdroje

1. AUSTRAC: *Protecting National Interest* [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.austrac.gov.au/ar-14-15-protecting-national-interest>
2. AUSTRALIA: Law Council [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.lawcouncil.asn.au/tags/anti-money-laundering>
3. BAFIN: Federal Financial Supervisory Authority [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.bafin.de/EN/Homepage/homepage_node.html
4. BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS: Consultative report: Guidance on cyber resilience for financial market infrastructures [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.bis.org/cpmi/publ/d138.pdf>
5. BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS: Old and new risks in the financial landscape, 2015. 85th Annual Report, 2014/15 [online]. [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/arpdf/ar2015e6.htm>
6. BIS [online]. 2015. [cit 2016-21-05] Ochrana bankovního systému před jeho zneužitím pro praní peněz. Dostupné z www: <http://www.bis.org/publ/bcbssc137.pdf>
7. COUNCIL OF EUROPE: *Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime* [online]. [cit. 2017-05-26]. Dostupné z: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007bd23>
8. DR. BROWN-HRUSKA, Sharon. NERA: Developments in Bank Secrecy Act and Anti-Money Laundering Enforcement and Litigation [online]. 2016 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: http://www.nera.com/content/dam/nera/publications/2016/PUB_Developments_BSA_AML_Lit-06.16.pdf
9. EMERALDINSIGHT: *The impact of money laundering on economic and financial stability and on political development in developing countries* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/13685201211266024#>
10. GOV.UK: *Official Statistics UK House Price Index summary: March 2017* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-house-price-index-summary-march-2017/uk-house-price-index-summary-march-2017>
11. FATF: High-risk and non-cooperative jurisdictions [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>
12. FATF online. 2015. cit. 2016-21-05 The forty recommendations of the Financial Task Force on Money Laundering 1990. Dostupné z www: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%201990.pdf>
13. FATF online. 2015. cit. 2016-21-05 History of the FATF. Dostupné z www: <http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/>
14. FATF: Public Statement - 24 February 2017 [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnocooperativejurisdictions/documents/public-statement-february-2017.html>
15. KAROFF, J.M., Lott, J.R., 1999. On the determinants and importance of punitive damage awards. *The Journal of Law and Economics* 42 (s1), 527–573.
16. <http://www.apgml.org/>

17. MONEY LAUNDERING BOULETIN: Predicate crimes [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.moneylaunderingbulletin.com/risksandcontrols/predicatecrimes/>
18. MCKINSEY: Featured insights [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.mckinsey.com/featured-insights>
19. OECD: AEOI: STATUS OF COMMITMENTS [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/transparency/AEOI-commitments.pdf>
20. OECD: Automatic Exchange of Information [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/tax/transparency/automaticexchangeofinformation.html>
21. OECD: Automatic Exchange Portal [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/tax/automatic-exchange>
22. OECD ilibrary: Financial Action Task Force: TRADE BASED MONEY LAUNDERING [online]. [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org.zdroje.vse.cz/docserver/download/2106031e.pdf?expires=1495474777&id=id&accname=ocid195691&checksum=DAD43A02F1633F6324F513C8766DFEC8>
23. PWC: The future shape of banking 2016 [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/jg/en/publications/the-future-shape-of-banking-in-europe-july-2016>.
24. SBA: Basel 2 [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.sbaonline.sk/sk/projekty/basel2/zakladne-informacie>
25. TAX JUSTICE NETWORK: Financial Secrecy Index - 2015 Results [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.financialsecrecyindex.com/introduction/fsi-2015-results>
26. THE WORLD BANK: Chasing Shadows [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://blogs.worldbank.org/governance/chasing-shadows-tax-strategies-tackle-shadow-economy>
27. UNODC: Convention 1988 [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf
28. UNODC: Illicit money: how much is out there? [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: http://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2011/October/illicit-money_-how-much-is-out-there.html
29. UN: Informal Money Transfer Systems: Opportunities and Challenges for Development Finance [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.un.org/esa/esa02dp26.pdf>

Zoznam tabuliek a grafov

Grafy

Graf č.1 <i>Profitabilita hlavných bánk vyjadrená percentuálne k pomeru celkových aktív za roky 2014 a 2015</i>	7
Graf č.2 <i>Ekonomická výkonnosť európskych systematicky významných bánk podľa RoE vyjadrená v percentách</i>	9
Graf č.3 <i>Krajiny s vyšším podielom elektronických platieb majú menší podiel sivých ekonomík- korelácia -0,74</i>	15
Graf č.4 <i>Medzinročná percentuálna zmena objemu tovarového obchodu rozvojových zemí vyjadrená v %</i>	22
Graf č.5 <i>Odliv kapitálu s viditeľnými výkyvmi zo Švajčiarska medzi rokmi 1996-2000 vyjadrený v %</i>	23
Graf č.6 <i>Celkový počet prijatých SMR/SUSTR hlásení inštitúciou AUSTRAC</i>	37
Graf č.7 <i>Počet prijatých hlásení o podozrivých transakciách</i>	40
Graf č.8 <i>Počet prešetrovaných prípadov a jednotlivcov</i>	43
Graf č. 9 <i>Počet prešetrovaných prípadov na základe prijatých STR hlásení</i>	43

Tabuľky

Tabuľka č.1 <i>Podozrivé transakcie</i>	24
Tabuľka č.2 <i>Členstvo v nadnárodných spoločenstvách</i>	34
Tabuľka č.3 <i>Celkový počet hlásení transakcií prevyšujúcich hodnotu 10000 dolárov prijatý inštitúciou AUSTRAC</i>	37
Tabuľka č.4 <i>Hodnotiaca matica</i>	39
Tabuľka č.5 <i>Hodnotiaca matica za rok 2015</i>	40